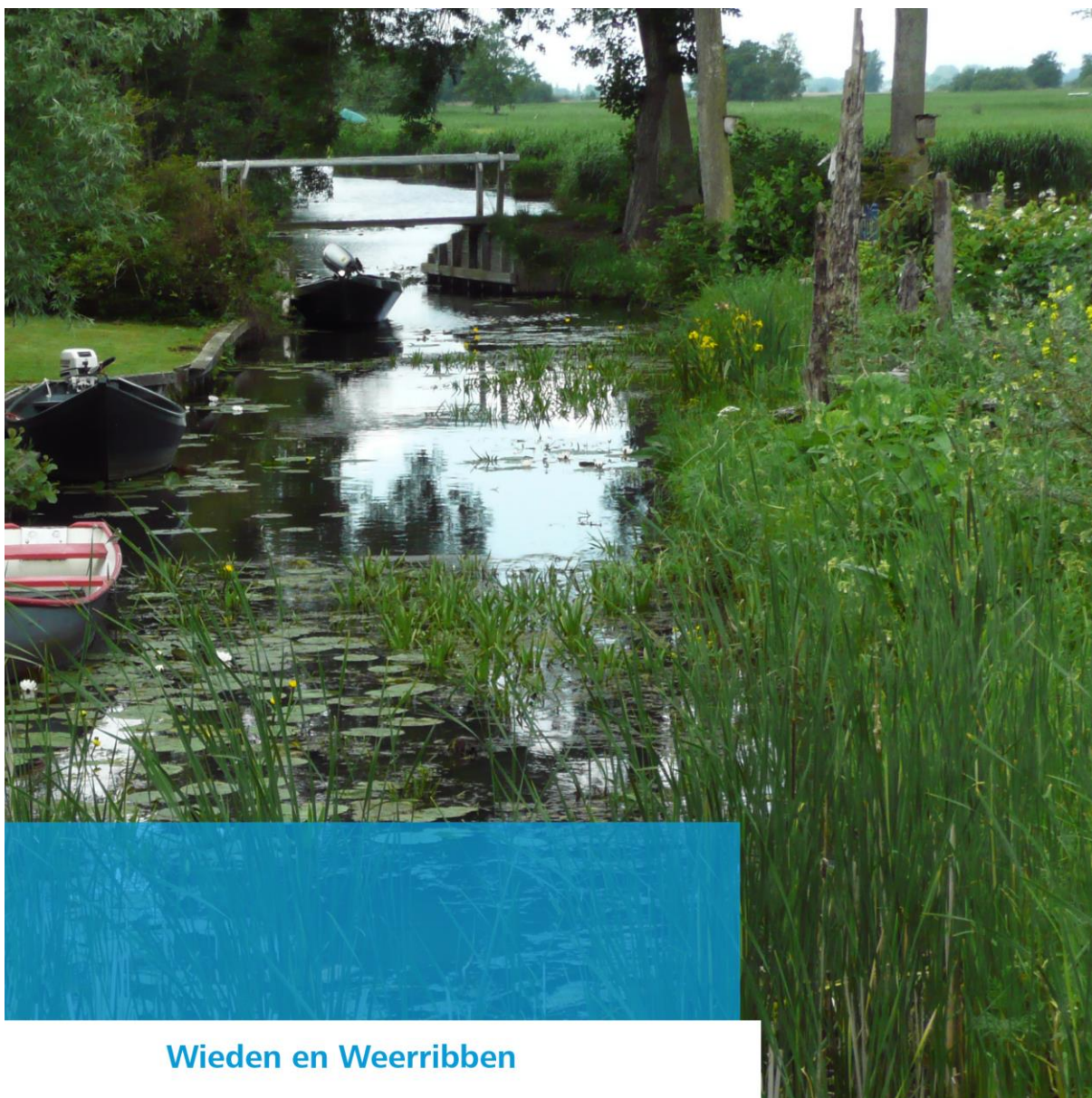

Wieden en Weerribben

Nota van Antwoord
Provinciaal Inpassingsplan (PIP) met
bijbehorend MER en gecoördineerde
vergunningen De Wieden

Status: Vastgesteld
IMRO-idn: NL.IMRO.9923.PIPWieden-va01

De Nota van Antwoord heeft betrekking op de zienswijzen die zijn ingediend op het ontwerp Provinciaal Inpassingsplan (PIP) met bijbehorend MER en gecoördineerde vergunningen voor het gebied **De Wieden** dat opgesteld is door de provincie Overijssel. In de Nota van Antwoord zijn de binnengekomen zienswijzen samengevat en voorzien van een reactie. Waar nodig heeft afstemming plaatsgevonden met de partners uit het gebiedsproces:

Samen economisch sterker, met de kracht van de natuur

Overijssel is prachtig om te wonen, werken en recreëren. De komende jaren werken we samen aan het behoud en herstel van kwetsbare natuur en realiseren we nieuwe kansen voor de economie. De natuur heeft te lijden onder effecten van industrie, verkeer en landbouw, terwijl nieuwe economische ontwikkelingen worden beperkt om de natuur niet verder te belasten. Bewoners, belangenorganisaties en overheid hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de kwaliteit van het leefgebied van dieren en planten te verbeteren, voor nu en in de toekomst. Met maatwerk maken we de natuur veerkrachtig en weerbaar tegen invloeden van buiten, waardoor op termijn weer nieuwe economische kansen ontstaan. Waar nodig wordt de bestemming en/of het gebruik gewijzigd en planologisch vastgelegd in een ruimtelijk plan.

De maatregelen kunnen effect hebben op de gronden in de directe omgeving van de Natura 2000-gebieden. Samen met de grondeigenaren zorgen we voor een passende oplossing voor hun toekomst.

Meer informatie over de besluiten Natura 2000?

Kijk ook op: www.overijssel.nl/natura2000procedures

Of neem contact op via natura2000pip@overijssel.nl onder vermelding van het betreffende Natura 2000-gebied.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	3
1 Terinzagelegging Ontwerp Provinciaal Inpassingsplan (PIP) en MER en gecoördineerde vergunningen....	4
1.1 Inleiding.....	4
1.2 Terinzagelegging	4
1.2.1 Ingediende zienswijzen/reacties	4
1.3 Algemene en achtergrondinformatie, mede t.b.v. de beantwoording van de zienswijzen	5
1.3.1 Over rietlandbeheer	5
1.3.2 Over planschade.....	5
1.3.3 Over niet PIP gerelateerde onderwerpen.....	5
1.4 Wijzigingen.....	5
1.4.1 Ambtshalve.....	5
1.4.2 Naar aanleiding van zienswijzen	5
1.5 Leeswijzer en vervolgprocedure	6
1.5.1 Leeswijzer	6
1.5.2 Vervolgprocedure	6
2 Beantwoording zienswijzen.....	7
Zienswijze 1	7
Zienswijze 2	14
Zienswijze 3	14
Zienswijze 4	16
Zienswijze 5	25
Zienswijze 6	28
Zienswijze 7	29
Zienswijze 8	32
Zienswijze 9	39
Zienswijze 10	40
Zienswijze 11	45
Zienswijze 12	45
Zienswijze 13	46
3 Ambtshalve wijzigingen.....	54
Wijzigingen Toelichting/Regels (T/R)	54
Wijzigingen Inrichtingsplan/Maatregelenkaart/Verbeelding (I/M/V).....	55
4 Aanpassingen n.a.v. de zienswijzen	56
Wijzigingen Toelichting/Regels/Bijlagen	56
Aanleiding	56
5 Colofon	57

1 Terinzagelegging Ontwerp Provinciaal Inpassingsplan (PIP) en MER en gecoördineerde vergunningen

1.1 Inleiding

De Wieden is op 25 november 2013 aangewezen als Natura 2000-gebied. Het gebied bestaat uit uitgestrekt laagveenmoeras met meren en kanalen met daartussen natte graslanden, natte heiden, trilvenen, galigaanmoerassen, petgaten, rietland en moerasbos. De Weerribben is een restant van het veengebied dat zich ooit van Zwolle tot ver in Friesland uitstreckte.

In dit gebied ligt de opgave om het leefgebied voor verschillende broedvogels, zoals de Roerdomp, de Purperreiger en de Bruine Kiekendief, te vergroten om deze vogels te behouden. Verder moeten de Grote Vuurvlinder (een ondersoort die nergens anders ter wereld voorkomt, behalve in de Weerribben) en enkele andere insecten behouden blijven en in aantal uitbreiden. De maatregelen in De Wieden zijn er op gericht dat de Grote Vuurvlinder ook hier weer terugkomt. Verbindingszones met voldoende sloten, moeras en specifieke planten voor rupsen en vlinders moeten zorgen dat populaties met elkaar worden verbonden.

De herstelmaatregelen Natura 2000-gebied Wieden richten zich vooral op het afgraven van grond, het ontwikkelen van moerasgronden en Blauwgrasland, het schrapen van rietland en het ontbossen van dichtgegroeide petgaten. Verder is het de bedoeling om nieuwe petgaten te graven, waardoor de verschillende stadia van 'verlanding' van het laagveen in het landschap worden behouden. Hiervoor wordt het cyclisch beheer weer ingevoerd op grote schaal en voorkomen we dat De Wieden verandert in alleen maar moerasbos.

De natuurdoelen zijn vastgelegd in het Natura 2000-beheerplan. Door de kwetsbare natuur te herstellen en versterken ontstaat ruimte voor economische ontwikkeling. De maatregelen voor de Wieden zijn eerst uitgewerkt in een schetsontwerp en voorontwerp PIP. Vervolgens is het schetsontwerp uitgewerkt in een inrichtingsplan en een ontwerp PIP. Om de milieueffecten in beeld te brengen is er een plan-project-MER opgesteld. Dit MER was als bijlage bij het PIP toegevoegd. Op 17 december 2019 hebben Gedeputeerde Staten het ontwerp PIP Wieden, MER en overige bijlagen vastgesteld. Tevens zijn de volgende ontwerp vergunningen verleend:

- Bevoegd gezag provincie Overijssel: ontwerp provinciaal inpassingsplan (PIP)
- Bevoegd gezag provincie Overijssel: 2x ontgrondingenvergunning
- Bevoegd gezag Waterschap Drents Overijsselse Delta: waterwetvergunning
- Bevoegd gezag Waterschap Drents Overijsselse Delta: peilbesluit

1.2 Terinzagelegging

Het ontwerp-PIP, het MER en de gecoördineerde vergunningen voor de Wieden hebben vanaf 24 maart tot en met 6 mei 2020 ter inzage gelegen zowel via www.overijssel.nl/wiedenweerribben als www.ruimtelijkeplannen.nl. Tevens was een inkijkexemplaar beschikbaar op de volgende locaties:

- Het gemeentehuis van Steenwijkerland, Vendelweg 1, 8331 XE STEENWIJK
- Het provinciehuis van Overijssel, Luttenbergstraat 2, 8012 EE ZWOLLE

Er was op 31 maart 2020 ook nog een inloopbijeenkomst georganiseerd tijdens de terinzagelegging, maar in verband met de maatregelen rondom het Corona-virus is besloten deze te laten vervallen.

Vanwege de Corona-maatregelen zijn de belanghebbenden er op geattendeerd dat zij, indien ze niet in staat zouden zijn om binnen de terinzagetermijn een inhoudelijke zienswijze in te dienen, zij ook een pro-formazienswijze kunnen indienen, waarbij zij aan kunnen geven dat zij bezwaar maken tegen het inpassingsplan, zonder dat zij hierin aangeven wat hiervoor de redenen zijn.

Vervolgens is aangegeven dat zijn dan tot met 5 juni 2020 de gelegenheid om hun zienswijze nader inhoudelijk te onderbouwen en/of aan te vullen.

1.2.1 Ingediende zienswijzen/reacties

Gedurende deze termijn zijn er 13 zienswijzen ontvangen waarvan er 1 heeft geleid tot aanpassing van het ontwerp PIP.

1.3 Algemene en achtergrondinformatie, mede t.b.v. de beantwoording van de zienswijzen

1.3.1 Over rietlandbeheer

De uitwerkingsgebieden kennen bestaande en nieuw te ontwikkelen rietpercelen. Voor al deze rietpercelen gelden de N2000 doelen zoals opgenomen in het N2000 beheerplan Wieden Weerribben. Omdat 'rietteelt' (het jaarlijks snijden van riet vanuit commercieel oogpunt) belangrijk is voor het gebied is hiermee rekening gehouden in het PIP. Waar mogelijk is dit gebruik behouden. In het PIP zijn deze aangegeven met de aanduiding 'sn-rt'. De overige rietpercelen zijn volledig bestemd tot natuur en daarmee niet geschikt voor de 'rietteelt'.

1.3.2 Over planschade

De gronden binnen het plangebied zijn in eigendom van particulieren, de Provincie Overijssel, het Waterschap Drents Overijsselse Delta, Natuurmonumenten en de gemeente Steenwijkerland. Door de maatregelen kan er economische schade en waardedaling ontstaan, ook op gronden naast het plangebied. We proberen die zoveel mogelijk te voorkomen, maar we kunnen het niet uitsluiten. Onze taxateurs doen er alles aan / hebben er alles aan gedaan om in voorkomende gevallen tot een minnelijke schikking te komen. In alle gevallen staat de weg voor een planschadeverzoek nog steeds open. Die kan echter pas bij de provincie ingediend worden nadat het PIP onherroepelijk is geworden. Dat is nadat Provinciale Staten (PS) het plan hebben vastgesteld en er geen beroep is ingesteld bij de Raad van State (RvS), of nadat de RvS daar een uitspraak over heeft gedaan.

Of iemand voor planschade in aanmerking komt hangt van het volgende af:

Het wettelijk vastgelegd normaal maatschappelijk risico bedraagt 2% van de waardedaling en/of economische schade. Die blijft voor eigen risico.

De vraag is in hoeverre eventuele planschade binnen het normaal maatschappelijk risico valt en op grond van artikel 6.2 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro), geheel of gedeeltelijk voor eigen rekening behoort te blijven. Bij het beantwoorden van deze vraag moet rekening worden gehouden met alle omstandigheden van het geval en wordt getoetst aan 3 criteria:

1. of de planologische ontwikkeling als een "normale maatschappelijke ontwikkeling" kan worden beschouwd;
2. of de ontwikkeling in de ruimtelijke structuur van de omgeving past;
3. of de ontwikkeling past binnen het door de overheid gevoerde planologische beleid.

Als blijkt dat aan de drie hiervoor genoemde criteria is voldaan dan is de ontwikkeling aan te merken als een "normale maatschappelijke ontwikkeling" die in de lijn der verwachtingen lag en blijft eventuele planschade voor eigen rekening.

1.3.3 Over niet PIP gerelateerde onderwerpen

In een aantal zienswijzen zijn door de indieners onderwerpen aangedragen die geen directe relatie met het PIP hebben. Veelal zijn het onderwerpen die de indiener bij de provincie onder de aandacht wil brengen om zo zijn/haar zorg te uiten. Beantwoording van deze onderwerpen in een nota van antwoord leidt dan niet tot een aanpassing van de PIP. De geuite zorg blijft in deze Nota van Antwoord dan ook grotendeels onbeantwoord.

Voor de onderwerpen die n.a.v. deze PIP in een zienswijze zijn geuit en niet in de nota van antwoord afgehandeld kunnen worden, wil de provincie met de indieners in gesprek gaan. Per zienswijze wordt de afweging gemaakt of dit wenselijk is.

1.4 Wijzigingen

1.4.1 Ambtshalve

Er zijn in de afgelopen periode wenselijke aanpassingen naar voren gekomen. Dit zijn zogenaamde 'ambtshalve wijzigingen'. Deze zijn beschreven in [hoofdstuk 3](#). Ze zijn onderverdeeld naar aanpassingen in de Toelichting/Regels, de Verbeelding en het Inrichtingsplan.

1.4.2 Naar aanleiding van zienswijzen

Zoals in paragraaf 1.2.1 is aangegeven hebben zienswijzen geleid tot aanpassingen van het PIP en/of inrichtingsplan gehad. Deze zijn beschreven in [hoofdstuk 4](#). Ze zijn onderverdeeld naar aanpassingen in de Toelichting/Regels, de Verbeelding en het Inrichtingsplan.

Met een aantal van de indieners is nog steeds overleg gaande, maar dat overleg kan voortduren tot na de besluitvorming door Gedeputeerde Staten (GS). Wij trachten tot op het laatste moment tot een minnelijke schikking te komen. Als die bereikt wordt nadat de stukken met de Nota van Antwoord aan GS zijn voorgelegd

kan de inhoudelijke reactie alleen bij besluit van GS worden aangepast. De eventueel aangepaste Nota van Antwoord wordt dan doorgeleid naar PS ter vaststelling. Na het besluit van GS kan de Nota van Antwoord alleen nog via een gehele of gedeeltelijke intrekking van de zienswijze door PS aangepast worden. Dit is mogelijk tot op het moment van vaststellen van het PIP door PS.

1.5 Leeswijzer en vervolgprocedure

1.5.1 Leeswijzer

In [hoofdstuk 2](#) van deze Nota van Antwoord worden de ontvangen zienswijzen samengevat en van een antwoord voorzien. Hier is ook aangegeven of deze zienswijzen aanleiding hebben gegeven tot wijzigingen. De zienswijzen zijn geanonimiseerd en hebben deels geleid tot aanpassing van het inrichtingsplan en/of het PIP.

De nummers die gebruikt worden in hoofdstuk 2 zijn als volgt opgebouwd. Het eerste cijfer betreft nummer van de betreffende indiener. Het tweede cijfer is een onderdeel uit de zienswijze/grond van de indiener. Het volgende voorbeeld verduidelijkt dit: 5.4 → is indiener 5 en zienswijze/grond 4. Als er een 'a' achter het eerste cijfer is opgenomen betreft het een aanvulling op de zienswijze.

In [hoofdstuk 3](#) zijn de ambtshalve wijzigingen opgenomen. Zie ook [paragraaf 1.5.1](#).

In [hoofdstuk 4](#) zijn de wijzigingen naar aanleiding van de zienswijzen opgenomen. Zie ook [paragraaf 1.5.2](#).

1.5.2 Vervolgprocedure

Met de verwerking van de zienswijzen in de Nota van Antwoord wordt het ontwerp PIP omgezet naar een definitief PIP. Dit definitieve PIP wordt door Provinciale Staten van Overijssel (naar aanleiding van de zienswijzen gewijzigd) vastgesteld.

De Nota van Antwoord is als bijlage aan het PIP gekoppeld. Voorafgaand aan de vaststelling door Provinciale Staten wordt de Nota van Antwoord aan de indieners van een zienswijze toegezonden. Daarnaast hebben de indieners de mogelijkheid om bij de Commissievergadering in te spreken tegen het PIP.

Nadat het PIP door PS is vastgesteld ligt het plan weer ter inzage, maar nu alleen voor belanghebbenden. Tijdens de periode van ter inzage legging van het door Provinciale Staten vastgestelde PIP kunnen alleen diegenen die tijdig een zienswijze hebben ingediend beroep instellen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Wanneer het plan gewijzigd wordt vastgesteld kan eenieder tegen die wijziging beroep instellen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

2 Beantwoording zienswijzen

Nr.	Zienswijze 1	Geen inhoudelijke punten	Aanpassing PIP / MER nodig
1.0	In de pro-forma zienswijze heeft het college [van Steenwijkerland; red.] aangegeven dat uw raad op 26 mei 2020 zou kunnen besluiten om óf de zienswijze aan te vullen óf om deze in te trekken en ons alleen een reactie of advies te sturen. Echter, na de Politieke Markt op 19 mei heeft een groot aantal fracties aangegeven een zienswijze te willen indienen vanuit uw raad. Om een dergelijke zienswijze te kunnen formuleren heeft uw raad ons gepolst of het mogelijk is <u>de deadline voor het inleveren van een zienswijze te verlengen naar 16 juni</u>. Wij hebben aangegeven begrip te hebben voor het verzoek van de gemeente Steenwijkerland om de termijn te verlengen. Vervolgens is daartoe tijdens de raadsvergadering van 26 mei 2020 een ordevoorstel ingediend en aangenomen om de besluitvorming op het ontwerp PIP De Wieden door te schuiven naar de Politieke Markt van 2 en 3 juni. De raad heeft op 16 juni 2020 een besluit genomen over het aanvullen van de pro forma zienswijze met onderstaande punten.	De aanvulling op de pro-forma-zienswijze is niet conform het eigen verzoek de 16^e juni verzonden, maar is de 17^e juni ingediend. Wij verwijzen u naar uw schrijven d.d. 27 mei 2002 / kenmerk: 250162 en ons schrijven d.d. 4 juni 2020 / kenmerk2020/0158363 en eerdere e-mails met uw organisatie en <u>de onderstreepte tekst</u> van deze inleiding van de zienswijze. Daarin is duidelijk sprake van een deadline op de 16^e. Wij zullen uw zienswijze desalniettemin in behandeling nemen en van een reactie voorzien. De eventuele juridische consequenties zijn bij de verschuiving van 5 juni naar 16 juni kenbaar gemaakt.	Nee
	Het ontwerp-PIP De Wieden heeft beroering binnen onze gemeente - met name bij de agrarische- en rietsector - te weeg gebracht. U betreurt dat zeer, vooral omdat u overtuigd bent van het feit dat door een aantal relatief kleine aanpassingen van de plannen veel van de weerstand vanuit de (agrarische) ondernemers, de rietsector en inwoners van de Wieden kan worden opgelost. Een verbeterde belangenafweging draagt weer bij aan een vlotter verloop van de verdere planologische procedures, waarmee vertraging wordt voorkomen. Bovendien passen deze aanpassingen uw inziens uitstekend in de intentie om in een breed samenwerkingsverband de natuur	Dit wordt als inleidende tekst voor kennisgeving aangenomen. Zie voor onze reactie onderstaande beantwoording.	

Nr.	Zienswijze 1	Geen inhoudelijke punten	Aanpassing PIP / MER nodig
	in de Natura2000-gebieden De Wieden en Weerribben te herstellen en te versterken. Om de doelstellingen te kunnen halen is het cruciaal om gedurende het gehele plan proces de belangen van de verschillende belanghebbenden gedurende het gehele planproces centraal te stellen en optimaal te combineren. Van oudsher is er in het gebied van De Wieden en Weerribben namelijk sprake geweest van gebiedsparticipatie. In 2017 is het Beheerplan Wieden Weerribben door Provinciale Staten vastgesteld. Met het voorliggende ontwerp is afgeweken van het voornoemde Beheerplan. Er is gebroken met de traditionele vorm van gebiedsparticipatie waarin u en alle belanghebbenden samen aan tafel zitten om wijzingen door te spreken en af te stemmen. De voorliggende afwijking van het beheerplan, die niet met alle belanghebbenden is besproken, raakt juist diegene die niet aan tafel heeft gezeten. Er is veel overleg geweest in algemene zin, maar niet specifiek over de in de Reactienota (Bijlage 15, Hoofdstuk 3, nr. 1) genoemde ambtshalve wijzigingen, waardoor de bestemming Natuur verzwaaard wordt. Bij deze ambtshalve wijziging zijn de consequenties voor natuur, omgeving en belanghebbenden ten onrechte niet in beeld gebracht en is er dus geen sprake van een zorgvuldige belangenafweging. Dit draagt niet bij aan het vertrouwen in de overheid. Graag zou u zien dat dit vertrouwen weer hersteld kan worden. Vanuit ieders verantwoordelijkheid zal hieraan gewerkt moeten worden. Het PIP vervangt de Beheerverordening. Wij zouden dan ook graag zien dat de uitgangspunten van de Beheerverordening inzake gebruiksmogelijkheden	Het geschetste beeld dat niet met belanghebbenden over de ambtshalve aanpassing is gesproken is niet juist. Met alle eigenaren en pachters van gronden binnen de uitwerkingsgebieden zijn één of meerdere gesprekken gevoerd. Hetzij rechtstreeks door de provincie, hetzij via pachtgesprekken door Natuurmonumenten of WDOD. Waar het van toepassing was is de ambtshalve wijziging onderwerp van het gesprek geweest. Tijdens een presentatie in mei 2019 is uw gemeenteraad geïnformeerd over de voortgang en het proces van de planuitwerking van De Wieden. Daarin is ook stilgestaan bij de ambtshalve wijziging en de gevolgen die dit voor de rietteelt zou hebben. Daarbij is niet afgeweken van het N2000 Beheerplan. De N2000 doelen zijn juist leidend geweest bij de keuzes voor de inrichting en De Roerdomp, de Grote Karekiet, de Purperreiger, de Rietzanger, de Bruine Kiekendief en de Snor zijn afhankelijk van overjarig riet. Dit is als kernopgave benoemd in het Beheerplan (3.1 Kernopgave bij - 4.12) en de ambtshalve aanpassing is daarop gericht geweest. De consequenties voor de natuur zijn in het Beheerplan al in beeld gebracht. Voor de omgeving zijn er geen consequenties en voor de belanghebbenden zijn die in beeld gebracht en met hen besproken. Wij herkennen ons niet in het geschetste beeld ten aanzien van zorgvuldigheid en duidelijkheid inzake het proces rondom dit PIP. Hiervoor is een uitgebreid gebiedsproces doorlopen, samen met de partners in de werkgroep, de ambtelijke adviesgroep en de bestuurlijke adviesgroep. U geeft aan dat dit niet bijgedragen heeft aan het vertrouwen in de overheid. Graag willen we met u hierover in gesprek. Het is juist dat het PIP de Beheersverordening vervangt, maar het zondermeer overnemen van de uitgangspunten daarvan inzake de gebruiksmogelijkheden voor agrarisch gebruik en rietteelt is in strijd met het N2000 beheerplan. Dát is de basis voor het Inrichtingsplan en het PIP. Het zondermeer overnemen van	

Nr.	Zienswijze 1	Geen inhoudelijke punten	Aanpassing PIP / MER nodig
	voor agrarisch gebruik en rietteelt mee worden genomen in het PIP. Het overnemen van de inhoud van deze zienswijze is een stap in de goede richting, waardoor randvoorwaarden gesteld worden die de ruimtelijke uitwerking van de plannen zorgvuldiger en duidelijker maken. U verzoekt ons daarom met klem onderstaande aanpassingen in (de totstandkoming van) het PIP-de Wieden door te voeren.	de gebruiksmogelijkheden zou een deel van het PIP zinloos maken. Bij het opstellen van het PIP houden wij, binnen de ruimte die het Beheerplan biedt, zoveel mogelijk rekening met de Beheersverordening en de genoemde uitgangspunten. Zoals hierboven is aangegeven, passen wij het PIP niet aan op de door u genoemde punten, omdat dat in strijd is met het N2000 beheerplan.	
1.1	Met de rietsector in de Wieden is specifiek over de ambtshalve wijzigingen in het ontwerp PIP geen overleg geweest. De belangen van de rietsector zijn dan ook niet voldoende meegenomen volgens u. Dit is wat u betreft een omissie die hersteld dient te worden. De gebiedskennis en kunde van de riettelers in Steenwijkerland is evident en van grote waarde voor het betreffende gebied. U zet zich dan ook in voor behoud van het traditionele beroep van rietsnijders. U hoopt dat ook wij ons wil blijven inzetten voor behoud van dit ambachtelijk beroep. U geeft te kennen dat u samen met inwoners en ondernemers in de Natura 2000-gebieden en in de buurt van de Natura 2000 gebieden bespreekt of het mogelijk is om de noodzakelijke herstelmaatregelen te combineren met landbouwkundig gebruik en versterking van de landbouwstructuur. Erken daarbij ook de rietsector als gesprekspartner en laat ze mee aan tafel zitten. Wij verzoeken u de Riettelersorganisaties op te nemen in de Bestuurlijke Advies Groep [BAG; red.].	De rietsector is inderdaad niet direct betrokken geweest bij de planuitwerking en de ambtshalve wijziging in het ontwerp PIP. De eigenaren en pachters binnen de uitwerkingsgebieden, waaronder de riettelers, zijn wel persoonlijk geïnformeerd over de ambtshalve wijziging. Of de riettelers een plaats krijgen in de BAG is aan de BAG om te beoordelen. Dat kan met dit PIP niet geregeld worden.	Nee
1.2	De belangen van de riettelers zijn niet goed afgewogen. In het PIP wordt voor de rietteelt met aanduidingen gewerkt, terwijl de nu geldende Beheerverordening Buitengebied (2014) deze beperkingen binnen de nu geldende agrarische en natuurbestemmingen niet kent. Het gevolg daarvan is dat riettelers straks dingen niet meer kunnen doen die ze eerst wel mochten doen. Want rietteelt buiten deze aanduidingen is met het PIP ruimtelijk niet meer toegestaan. Hetzelfde geldt voor ander	Zie zienswijze 1 bij 1.0. In het ontwerp PIP is een groter gebied opgenomen dan in het voorontwerp PIP. Dit heeft als reden dat in het voorontwerp PIP alleen de percelen met de agrarische bestemming zijn opgenomen waarbij deze functie wijzigt naar natuur vanwege de N2000 doelen. Tijdens het verder uitwerken van het inrichtingsplan werd duidelijk dat in de beheersverordening van de gemeente Steenwijkerland, in de planregels voor de functie natuur ook agrarisch medegebruik mogelijk is. Dit agrarisch medegebruik is strijdig met de beoogde	Nee

Nr.	Zienswijze 1	Geen inhoudelijke punten	Aanpassing PIP / MER nodig
	agrarisch gebruik van de gronden. Deze belangenafweging is niet goed gemaakt. Op het voorontwerp hebben belanghebbenden de gelegenheid gehad te reageren. Het plangebied van het ontwerp-PIP is, zoals in de toelichting van dit plan zelf wordt aangegeven, echter aanzienlijk groter dan de begrenzing van het voorontwerp. Voor deze vergroting is de belangrijke (participatie)fase van vooroverleg en inspraak overgeslagen. Veel betrokkenen is geen gelegenheid geboden om te reageren op een voorontwerp. Zo zijn tijdens het spel de spelregels eenzijdig gewijzigd en daarmee in strijd met de door de overheid voorgestane transparante werkwijze en fair play. De mogelijkheden voor de agrarische- en rietsector worden beperkt door de aanduidingen in het PIP. Zonder dat alle direct betrokkenen daarover vooraf geïnformeerd zijn of een (inspraak)reactie hebben kunnen geven.	N2000 doelen voor dit gebied. In het ontwerp PIP is deze omissie hersteld en zijn ook de percelen met bestemming natuur opgenomen om van deze percelen de planregels te wijzigen. Hierbij hebben we expliciet aandacht gehad voor de belangen van de riettelers en de aanwezige rietpercelen (18,42 ha) apart aangeduid waarbij de rietteelt niet in strijd is met de N2000 doelen, zodat rietteelt in de toekomst mogelijk blijft in het gebied. In algemene zin heeft u met deze stelling gelijk, maar daar staat tegenover dat met elke betrokkene persoonlijk overleg is geweest over de aanpassing. Daarmee is er voldaan aan het vooroverleg. Door de ambtshalve wijziging zijn daarnaast niet meer percelen met de bestemming agrarisch veranderd naar de bestemming natuur. Het overleg met belanghebbenden heeft er toe geleid dat er via een nieuwe ambtshalve wijziging nog een deel rietteeltgebied is toegevoegd (zie Ambtshalve wijzigingen bij V1). Belanghebbenden zijn dus op de consequenties gewezen en hebben een gedegen zienswijze kunnen indienen op dit ontwerpplan. Door een enkeling is een persoonlijke zienswijze ingediend (zie zienswijze 12) en dit is collectief ook gedaan bij monde van de Riettelersvereniging De Wieden (zie zienswijze 9). Daarbij moet opgemerkt worden dat de Riettelersvereniging geen zienswijze heeft ingediend ten aanzien van het doorlopen proces. In juridische zin is er niemand tekort gedaan, omdat de inspraak geen formele wettelijke procedure is, maar een middel om het draagvlak voor een plan te polsen. De wettelijke procedure begint pas bij de tervisielegging van het ontwerpplan.	
1.3	Het PIP vervangt de Beheerverordening. Wanneer de uitgangspunten van de Beheerverordening inzake gebruiksmogelijkheden voor agrarisch gebruik en rietteelt worden meegenomen in het PIP de Wieden wordt recht gedaan aan de belangen van deze groepen zonder dat dit ten koste gaat van andere belangen.	Bij het opstellen van het PIP is niet de Beheerverordening leidend geweest maar het N2000 beheerplan. Het PIP doet niet anders dan een passende ruimtelijke functie en planologische regeling zoeken voor de gestelde doelen. Met de uitgangspunten uit de Beheerverordening zijn deze doelen niet haalbaar. Daarom was een aanpassing/aanscherping via het PIP nodig. Zie onze reacties bij 1.0.	Nee
1.4	De in het ontwerp PIP - de Wieden voorgestelde inperking van oogstbaar riet - met als motivatie een efficiënter beheer (cyclisch maaien eens in de 3 jaar tegen halfjaarlijks maaien grasland) - is afwijkend van de huidige praktijk. Er is echter geen onderzoek naar gedaan en derhalve niet aangetoond dat dit essentieel is in het beheer voor ruigten en zomen. Wij verzoeken u het gevraagde onderzoek alsnog uit te voeren en indien de noodzaak van deze inperking niet kan worden aangetoond, deze achterwege te laten.	Zie onze reacties bij 1.0. Dit onderzoek is gedaan in het kader van het Beheerplan en hoeft niet herhaalt te worden. Zie o.a. de paragrafen 3.3. Knelpunten en 5.4.20 Natuurbeheer: rietlandbeheer van het N2000-beheerplan.	Nee

Nr.	Zienswijze 1	Geen inhoudelijke punten	Aanpassing PIP / MER nodig
1.5	Uw raad vraagt zich af of het PIP in overeenstemming is met de Wet Natuurbescherming. De externe werking van de nieuwe natuur is onvoldoende onderzocht op gevolgen voor de omgeving en bedrijven. In de omgeving zou dan minder toegestaan moeten worden als gevolg van onder meer de stikstofwetgeving. U roept ons dan ook op om nader onderzoek te doen naar de externe werking van de nieuwe natuur. Er komt nieuwe natuur bij, en u vraagt zich af wat het gevolg is voor de omgevingen en bedrijven? De belangen zijn nu niet goed af te wegen. Een bestemmingswijziging van agrarisch naar natuur heeft consequenties voor allerlei ontwikkelingen. Bijvoorbeeld voor woningbouw, scholen, dorpen, inwoners en ondernemers.	In het Natura 2000 beheerplan is beschreven welke natuurdoelen op welke plek gerealiseerd moeten worden. Het N2000 beheerplan is een doorvertaling van de Wet natuurbescherming. De maatregelen in het beheerplan zijn vervolgens nader geconcretiseerd in het inrichtingsplan en het PIP. Het is dus niet in het PIP besloten om nieuwe natuur te ontwikkelen op de beoogde gronden, maar al op landelijk en Europees niveau. Het PIP is daar slechts een uitwerking van. De externe werking is afhankelijk van de daadwerkelijke ontwikkeling van voor stikstof gevoelige habitats die ook als zodanig zijn aangewezen door de Habitatrichtlijn (bv. Blauwgrasland) en vervolgens in het landelijke aanwijzigingsbesluit. De ontwikkeling daarvan kan inderdaad nadelige effecten hebben voor de omgeving. Die treden echter pas op als het zich ook ontwikkeld heeft. Daarbij worden de nadelige effecten ook bepaald door de door het Rijk vast te stellen stikstofwetgeving en de (bedrijfs-)ontwikkelingen op het moment van het aanwezig zijn van de stikstofgevoelige habitats. Een inschatting van de nadelige effecten is daarom nu niet te maken en dus ook geen belangenafweging.	Nee
1.6	Uw raad verzoekt in de PIP de Wieden de gronden (met bestemming nieuwe natuur) niet automatisch door te schuiven aan de tbo's. Maar het beheer bij voorkeur rechtstreeks via langdurige contracten met geïnteresseerde en gekwalificeerde riettelers en/of agrarische bedrijven te regelen.	Voor ons geldt dat eerst de mogelijkheid verkend moet worden of particulieren via zelfrealisatie het gewenste beheer willen uitvoeren. Doorlevering van de gronden is in de regel pas aan de orde als zelfrealisatie niet mogelijk is. Het PIP doet echter geen uitspraak over het gewenste beheer en wie dat beheer gaat uitvoeren. De keuze daarvoor vindt later plaats. Europees beleid bepaalt overigens dat het niet automatisch doorgeschoven mag worden naar de TBO's, maar dat verschillende partijen de kans moeten krijgen om het beheer uit te voeren. Zie ook zienswijze 9.	Nee
1.7	In het ontwerpplan wordt gesteld dat schadeloosstelling maatwerk is en dus voor iedereen anders is. Dit zorgt voor veel onduidelijkheid en geeft geen inzicht in de gehanteerde spelregels. Uw gemeenteraad stelt dan ook voor om aan de voorkant van het proces duidelijkheid te geven over schadeloosstelling en waardevermindering. De spelregels dienen aan de voorkant helder te zijn, waarbij een onderscheid in drie scenario's aangebracht kan worden. Te weten: • Planschade en/of nadeelcompensatie in bedrijfsvoering • Planschade en/of nadeelcompensatie in ontwikkeling	De spelregels voor de schadeloosstelling zijn opgenomen in de provinciale schaderegeling. Deze is terug te vinden op de provinciale website https://www.overijssel.nl/loket/bezwaar-klacht-info/schade-provinciale/schade-maatregelen/ Juist vanwege het maatwerk kan aan de voorkant niet de gevraagde duidelijkheid worden gegeven. Dit moet per geval worden beoordeeld. Wij hebben in ons beleid ten aanzien van de Ontwikkelopgave/N2000 al vastgelegd dat ingezet wordt op vrijwilligheid. Het inzetten van de onteigeningsprocedure kan echter als laatste middel worden ingezet.	Nee

Nr.	Zienswijze 1	Geen inhoudelijke punten	Aanpassing PIP / MER nodig
	Planschade en/of nadeelcompensatie als een ondernemer wil stoppen en moet verkopen Een schadeanalyse die vooraf vastgesteld wordt, zal aan de voorkant helder inzicht bieden aan alle betrokkenen bij het proces van schadeloosstelling. Daarnaast stelt u voor om in de spelregels vast te leggen dat wij ons maximaal gaan inzetten op vrijwilligheid en onteigening als allerlaatste middel in zult zetten. U verzoekt ons genoemde voorstellen over te nemen.		
1.8	Door het ontbreken van een schadeanalyse is het volgens u onduidelijk wat de omvang van de financiële begrenzing is. Als er veel schade gaat ontstaan, dan vraagt u zich af of het plan voor ons dan nog wel haalbaar is? Voor u is onduidelijk waarop het door ons gehanteerde overgangsrecht van twee jaar gebaseerd is. Overheidsregels op dit vlak zijn vastgelegd in de Wet ruimtelijke ordening. U vraagt zich af op welke grondslag door ons wordt afgeweken van de gebruikelijke overheidsregels? Het overgangsrecht wordt hierdoor in algemene zin ingekort en dat heeft volgens u een ongewenst en negatief effect op de belangen van de belanghebbenden. Uw raad verzoekt ons onze beslissing omtrent het afwijkende overgangsrecht te herzien en aan te sluiten bij het wettelijke overgangsrecht.	Het opstellen van een schadeanalyse is in globale zin gedaan bij de opstart van het project. Uiteraard op basis van aannames, omdat er op dat moment nog geen inrichtingsplan was. Het Beheerplan was daarvoor de basis. De financiële uitvoerbaarheid van het PIP De Wieden is gewaarborgd. De benodigde middelen voor de uitvoering van het voorliggende PIP maken onderdeel uit van de ramingen voor de Ontwikkelopgave N2000, die gedekt wordt uit de Uitvoeringsreserve NNN. Het is juist dat er normaliter voor ruimtelijke plannen een langere periode van overgangsrecht geldt. Dit geldt echter niet voor activiteiten die negatieve effecten kunnen hebben op de Natura 2000-doelstellingen. Hiervoor is een zinsnede opgenomen in het Besluit ruimtelijke ordening die overgenomen moet worden in ruimtelijke plannen. Deze hebben we dan ook opgenomen in dit PIP. Deze zinsnede is opgelegd via de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen om de negatieve effecten ook daadwerkelijk te beëindigen. Het strijdige gebruik onder het 'normale' overgangsrecht kan immers heel lang blijven voortbestaan. Volgens de Europese regelgeving zou de beëindiging van dat strijdige gebruik direct moeten plaatsvinden na het vaststellen van het PIP. In het PIP hebben we een termijn van 2 jaar opgenomen. De overgangsregeling in dit PIP voorziet dus in een verruiming van de geldende wetgeving. Deze is verruiming is opgesteld in afstemming met onder andere LTO Noord en door Provinciale Staten verlengd van 1 naar 2 jaar, om de eigenaren nog de tijd te geven het strijdige gebruik af te bouwen en te voorzien in alternatieven.	Nee
1.9	De raad verzoekt u de vrijgekomen stikstofruimte zoals omschreven in het ontwerp PIP behouden voor de agrarische sector en / of inwoners in Steenwijkerland. En om de ontstane N-ruimte door het staken van melkveehouderij activiteiten te benutten voor het halen van doelen voor de landbouw. Dit vanuit de gedachte 'lusten en lasten' evenredig verdelen.	De stikstofproblematiek is iets dat op landelijk niveau wordt geregeld en op detailniveau via een gebiedsgerichte aanpak in een separaat proces opgepakt wordt. De gevraagd toezegging kunnen wij in het kader van het PIP dan ook niet doen.	Nee

Nr.	Zienswijze 1	Geen inhoudelijke punten	Aanpassing PIP / MER nodig
1.10	De vernatting (plas-dras) van diverse percelen zal ongetwijfeld het aantal ganzen (fors) en zwanen in de nabij gelegen landbouwgebieden doen toenemen. Met alle gewasschade van dien voor de eigenaren. Gemeente pleit met de agrarische sector voor een schadeanalyse en maatregelen om de mogelijk toenemende schade te compenseren.	Wij monitoren de ontwikkeling van de habitats en daarbij monitoren wij o.a. ook de effecten van de ganzen. Het areaal Engels raaigras (voedingsbron voor ganzen) neemt door de maatregelen af, dus is de verwachting dat de aantallen niet toe zullen nemen. Zonder toename van ganzen is er ook geen toename van stikstof. Overigens zijn er o.a. ten aanzien van de ganzen afspraken vastgelegd met de Faunabeheereenheid Overijssel in het Faunabeheerplan . Ongewenste ontwikkelingen worden ook in dat kader bewaakt en beheerd. Voor schade die ontstaat kan een beroep worden gedaan op de provinciale schaderegeling (zie ook zienswijze 13 bij 13.2).	Nee
1.11	Uw raad noemt de switch in beleid van weidevogels naar moerasvogels in het ontwerp PIP opmerkelijk. Er wordt gesteld dat zonder overleg en nadere motivatie eenzijdig voor deze beleidswijziging wordt gekozen. Er zou volgens u zelfs geen sprake zijn van een wetenschappelijke onderbouwing voor deze nieuwe koers. Nog los van het feit dat dit volgens u een demotiverende werking op tal van huidige weidevogelbeheerders zal hebben, zal ook de populatie weidevogels verder afnemen. En dit zal vervolgens ook effecten hebben op roofvogels en andere diersoorten. U vraagt zich af wat de financiële gevolgen zijn van het stopzetten van het beleid tot behoud van weidevogels? In de afgelopen jaren is veel subsidie gestoken in dit beleid. Dit zal een maatschappelijke en financiële discussie tot stand brengen. Uw raad pleit dan ook voor het terugdraaien van deze koerswijziging.	Deze 'nieuwe koers' is geen gevolg van de planuitwerking en dit PIP, maar is al gemaakt bij de aanwijzing door het Rijk toen de weidevogels niet als doelsoorten zijn aangewezen. Het Beheerplan geeft aan hoe wij de geformuleerde doelen in het Aanwijzingsbesluit willen bereiken. Diverse goede weidevogelgebieden rond De Wieden (Barsbekerbinnenpolder, Leeuwterveld en Giethoorn-Wanneperveen) blijven overeind en krijgen volop aandacht. In proces van de aanwijzing als N2000-gebied en het opstellen van het beheerplan is een keuze gemaakt voor welke natuurdoelen ontwikkeld worden. Bij deze keuzes is ook rekening gehouden met reeds uitgevoerde werkzaamheden en eventuele financiële consequenties. De aanwijzing en het N2000-beheerplan hebben alle bestuursrechtelijk procedures met inzagetermijnen etc. doorlopen.	Nee
1.12	U verzoekt ons in het PIP meetbare doelen op te nemen waardoor concrete sturing mogelijk wordt. Gevraagd wordt niet alleen aantal dieren of planten per ha te benoemen, maar ook consequenties te verbinden aan het niet halen van de gestelde doelen en hierover in gesprek te gaan met betrokken gebiedspartners. Het zou volgens u mogelijk moeten zijn om concreet te sturen op andere methoden om de natuurdoelen te bereiken juist door specifiek omschreven agrarisch (mede)gebruik c.q. beheer.	Het N2000 beheerplan doorloopt een 6 jaarlijkse herzieningscyclus. Tussentijds wordt het geëvalueerd en wordt gekeken of de genomen maatregelen zijn uitgevoerd en of ze de beoogde effecten hebben. Indien dit niet zo is dan worden nieuwe maatregelen voorgesteld in het nieuwe beheerplan. Dit is vastgelegd in het N2000 beleid. Het PIP is hiervoor niet het juiste kader.	Nee
1.13	Als laatste wil u pleiten voor het zichtbaar maken van 460 hectare natuur. Te denken valt aan het	De Wieden is al een goed ontsloten gebied voor bewoners en recreanten. Via een uitgebreid netwerk van o.a. fiets- en wandelpaden kan men de natuur	Nee

Nr.	Zienswijze 1	Geen inhoudelijke punten	Aanpassing PIP / MER nodig
	vergroten van de toegankelijkheid van het gebied voor publiek door bijvoorbeeld de aanleg van fiets- en wandelpaden.	beleven. Een uitbreiding van deze toegankelijkheid is niet door de partners voorgesteld. Daarnaast kan een vergroting van de toegankelijkheid schadelijk zijn voor de natuur.	
	Conclusie	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP	

Nr.	Zienswijze 2	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
2.1	Als natuurvereniging bent u er door leden op gewezen dat een inrichtingsplan [<i>het Inrichtingsplan voor De Wieden; red.</i>] voor het omzetten van agrarische gronden en weidevogelgebieden in moeras indruist tegen de doelstelling van uw vereniging, namelijk het bevorderen en beschermen van weidevogels. Door de herinrichting gaat er volgens u weer oppervlakte verloren waar op dit moment veel weidevogels broeden.	Zie ook zienswijze 1 bij 1.11. Het inrichtingsplan volgt de doelen zoals aangegeven in het N2000 beheerplan Wieden-Weerribben. Weidevogels zijn daarin niet opgenomen als doelsoort. Ten aanzien van de weidevogels zijn de keuzes in het beheerplan gemaakt op basis van de toen voorhanden zijnde gegevens en belangenafwegingen. Die staan niet meer ter discussie, maar gelden als randvoorwaarden voor het Inrichtingsplan en dit PIP.	Nee
2.2	Bovendien staat er in de plannen dat er in het nieuw in te richten moeraslandschap geen agrarische activiteiten mogen plaatsvinden. Op zeker moment zal er toch onderhoud aan dit "nieuwe" landschap moeten gebeuren wat dan weer door Natuurmonumenten wordt gegund aan grote ondernemingen en dus de boer in het landschap weer aan de zijlijn komt te staan, terwijl hij door de eeuwen heen dit landschap heeft gevormd en onderhouden.	Over wie het beheer gaat uitvoeren doet het PIP geen uitspraak. Uw stelling dat de agrariër(s) in en om het plangebied niet in aanmerking zouden komen om het onderhoud aan het landschap uit te voeren is prematuur. Wat van belang is dat het gewenste beheer uitgevoerd wordt conform de beoogde natuurdoelen. Agrarisch (mede)gebruik is daarin geen optie meer. Zie ook zienswijze 1 bij 1.6.	Nee
	Conclusie	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP	

Nr.	Zienswijze 3	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
3.1	Uw cliënt heeft kennisgenomen van de reactienota en de reactie op hun inspraaknotitie. Deze reactie biedt voor uw cliënt naar zijn mening onvoldoende zekerheid. Vandaar dat hij alsnog een zienswijze indient. Het stelt hem teleur dat de duidelijke toezegging die de projectleider heeft gedaan,	Tijdens een bezoek op 27 januari is door de projectleider aangegeven dat in het PIP een overgangsrecht is opgenomen. Dat overgangsrecht geeft o.a. aan dat eerst de aktepassering van de landinrichting moet zijn afgerond voordat de overgangsperiode verloopt. Die vervalt één jaar na aktepassering of één jaar na het besluit om de landinrichting voortijdig te beëindigen. Er is niet de	Nee

Nr.	Zienswijze 3	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	inhoudende dat er met het PIP zou worden gewacht totdat het ruilplan was vastgesteld, niet wordt nageleefd. Vandaar nogmaals een oproep om beide procedures gelijk op te laten lopen.	toezegging gedaan dat PS het PIP niet definitief vaststelt voor de afronding van het ruilplan. Zie 3.3.	
3.2	De gang van zaken rondom de vaststelling van een ruilplan voor de landinrichting Blokzijl-Vollenhoven kent weinig tot geen vooruitgang. Dat betekent volgens u dat nog steeds het risico bestaat dat uw cliënt in het kader van die landinrichting percelen toegedeeld krijgt die op grond van het Provinciaal Inpassingsplan een natuurbestemming krijgen waardoor de percelen niet langer voor de melkveehouderij kunnen worden aangewend. Dan wel dat percelen momenteel in gebruik respectievelijk eigendom bij uw cliënt een niet-agrarische bestemming krijgen, terwijl er geen zekerheid bestaat over vervangende grond met dezelfde kwaliteit en hoedanigheid. Verwijzen naar een onteigeningsprocedure welke slechts zal worden ingezet nadat de aktepassering ruilverkaveling gereed is, biedt naar de mening van uw cliënt geen zekerheid. Dit klemmt volgens hem temeer omdat wij zelf gesteld zouden hebben dat onteigening ook mogelijk is tot een jaar nadat de commissie het besluit zal hebben genomen dat de landinrichting geen doorgang zal vinden.	Het proces van behandeling van zienswijzen tegen het ontwerp-ruilplan is vertraagd vanwege de coronasituatie. Uw cliënt is hierover begin april per brief door de uitvoeringscommissie geïnformeerd. In juni zijn/worden weer hoorzittingen gehouden. De commissie is verplicht uw cliënt percelen toe te delen die in redelijke mate qua aard en hoedanigheid vergelijkbaar zijn met de ingebrachte percelen. Een toedeling van natuurgonden ter vervanging van landbouwgronden kan dus niet aan de orde zijn. Het is inderdaad mogelijk dat niet alle gronden binnen de uitwerkingsgebieden door het ruilproces van de landinrichting beschikbaar komen voor de Ontwikkelopgave. In die gevallen bespreken wij de mogelijkheden om de gronden beschikbaar te krijgen. De uitvoeringscommissie streeft ernaar komend najaar het ruilplan vast te stellen. Het afblazen van de landinrichting is niet aan de orde. Eventueel noodzakelijk onteigening op basis van en ten behoeve van het PIP staat geheel los van de ruilverkaveling.	Nee
3.3	Het kan volgens u niet op voorhand worden uitgesloten dat het ruilplan helemaal geen doorgang zal vinden gelet op de vele obstakels die in het verleden reeds zijn gebleken. Als het PIP in dat geval wel doorgang vindt is dat uiterst nadelig voor een melkveehouder. Hij kan dan percelen hebben die een natuurbestemming hebben gekregen zonder dat deze via de landinrichting geruild kunnen worden voor geschikte landbouwgrond. Daarnaast stelt het uw cliënt teleur dat in het ruilplan een perceel in eigendom bij cliënt ter grootte van 1.55 hectare, gelegen direct nabij de Moespotvaart (zie kaartje), niet elders wordt toebedeeld. Uw cliënt maakt daarentegen bezwaar en wenst in ieder geval vervangende grond met dezelfde kwaliteit. Het is dus volgens u onvermijdelijk dat ruilplan en PIP duidelijk op elkaar worden afgestemd. Zolang er	Landinrichting en Ontwikkelopgave zijn separate processen. In dit geval spelen ze gelijktijdig in hetzelfde gebied. Het PIP houdt de urgentie aan die het N2000 beheerplan aangeeft. Die is leidend en niet de voortgang van de landinrichting. Uiteraard zou het wenselijk zijn als het ruilplan en het PIP gelijke tred zouden kunnen aanhouden in de procedure. Helaas kan de uitvoering van de herstelmaatregelen voor de natuur niet (meer) wachten op de landinrichting. Er ligt vanuit Europese wet- en regelgeving een verplichting om binnen een vastgestelde periode de herstelmaatregelen uit te voeren. Gezien de kennelijke weerstand tegen het ruilplan loopt de landinrichting zodanige vertraging op dat daardoor beide plannen geen gelijke tred meer kunnen houden en moet het PIP door in de procedure om de maatregelen tijdig uit te kunnen voeren.	Nee

Nr.	Zienswijze 3	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	geen definitief ruilplan is kan er ook geen (definitief) PIP zijn. Naar aan uw cliënt toegezegd zou zijn was dat oorspronkelijk ook de bedoeling. Deze intentie om beiden op elkaar af te stemmen en gelijk op te laten lopen was en is verstandig. Hier mag niet van worden afgeweken.		
3.4	Uw cliënt wil geen enkele vernattingseffecten voor de percelen gelegen aan de Leeuwte die aan de achterkant grenzen aan de Moespotvaart. Als er geen vernatting is, zo stelt uw cliënt, dan hoeft er ook geen nadeelcompensatie te worden geboden. U stelt daarom voor het waterpeil niet te verhogen maar grond af te schrapen waar natuur gepland is. Dat wij volgens uw cliënt momenteel geen reden zien om met hem in gesprek te gaan, omdat het losse percelen zijn moge naar zijn mening zo zijn. Dat neemt volgens hem niet weg dat wij een zorgplicht hebben om op een behoorlijke manier met zijn belangen om te gaan. Dat doet wij naar uw mening niet door de procedure door te zetten zonder rekening te houden met het ruilplan.	Zoals hiervoor al is aangegeven staat het PIP in principe los van het ruilplan. Op een behoorlijke manier met de belangen van uw cliënt omgaan is hoe dan ook een verplichting die wij ons zelf opleggen en staat ook los van het ruilplan. De bedoelde percelen aan de Leeuwte, grenzend aan de Moespotvaart, liggen buiten de opgave van de deelgebieden die op dit moment in het PIP ter inzage liggen. Voor deze percelen zijn in het inrichtingsplan geen maatregelen benoemd. Daarnaast zijn er geen significante effecten te verwachten van de maatregelen in het inrichtingsplan op de genoemde percelen.	Nee
3.5	U verzoekt namens cliënt aan GS en PS om het PIP niet vast te stellen.	Wij zien geen reden met PIP niet vast te stellen	Nee
	Conclusie	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP	

Nr.	Zienswijze 4	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
4.0	Met dit schrijven maakt u bezwaar tegen ons plan (plangebied 10) om een van de belangrijkste weidevogelreservaten van Overijssel een andere inrichting te geven, waardoor er volgens u met zekerheid significant negatief effect zal ressorteren voor de huidige weidevogelhabitat. Ook wordt er naar uw mening in het plan geen compensatie, dwingende reden, of alternatieven geboden.	U heeft een pro-forma zienswijze ingediend binnen de daartoe gestelde termijn. Wij hebben uw aanvulling op deze pro-forma-zienswijze op 6 juli 2020 ontvangen. Wij constateren dat die ruim na de sluitingstermijn van 5 juni 2020 voor pro-forma-zienswijzen is binnen gekomen. Deze termijn is op 15 april 2020 gepubliceerd in de 2 ^e , herziene publicatie in de Staatscourant, het provinciale blad en op www.ruimtelijkeplannen.nl . Dat was dus ruim 14 dagen voordat u uw pro-forma-zienswijze hebt ingediend. U had dus tijdig van de gewijzigde termijn én de pro-forma-termijn kennis kunnen nemen. De 1 ^e publicatie is herzien omdat de sluitingsdatum voor het indienen op 4 mei 2020 lag en vanwege de Corona-uitbraak. Aangezien de termijn 1 dag voor een feestdag eindigde is de termijn in de 2 ^e publicatie met 2 dagen verlengd van 4	Nee

Nr.	Zienswijze 4	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
		naar 6 mei. Daarnaast is besloten om extra tijd te geven in de procedure, omdat we ons konden voorstellen dat door de Corona-uitbraak mensen met hun hoofd bij andere zaken zaten. We hadden dezelfde extra tijd ook geboden aan de gemeenteraad van Steenwijkerland. In die 2^e publicatie is vanwege de Corona-crisis specifiek ingegaan op de pro-forma mogelijkheid en is de datum van 5 juni 2020 waarop de aanvulling ingediend moest zijn al aangegeven. De aanvullingstermijn is op 4 weken gezet terwijl die normaal gesproken 2 weken is. De termijn voor het indienen van de aanvulling wordt normaal gesproken bij ontvangst van de pro-forma gesteld en kenbaar gemaakt. Dat is hier dus al bij voorbaat gedaan. Wij achten uw zienswijze om voorgaande redenen formeel niet ontvankelijk, maar gaan vanwege de verwarrende situatie uit coulance wel in op uw zienswijze. Of wij in ons standpunt in het gelijk worden gesteld zal uit het oordeel van de Raad van State bij een eventuele beroepsprocedure moeten blijken.	
	Goede alternatieven voor de doelstelling zijn volgens u afgewezen.	Op 25 november 2013 is het aanwijzingsbesluit voor het Natura 2000-gebied De Wieden door het Rijk genomen. In het aanwijzingsbesluit staan de instandhoudingsdoelstellingen. In het Natura 2000 beheerplan is vervolgens opgenomen op welke wijze de betreffende gebieden moeten worden ingericht voor de Porseleinhoen, Kwartelkoning en andere moerasbroedvogels zoals de Bruine kiekendief en Zwarte stern. De afweging voor de doelen heeft dus in de aanwijzingsbesluiten plaatsgevonden.	
4.1	A. Habitat ruil Het MER Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport (27 maart 2018) zegt: "Geef in het MER een beschrijving van het proces van alternatievenontwikkeling en welke andere alternatieven zijn overwogen en onderbouw waarom deze niet verder worden uitgewerkt....Motiveer waarom het gekozen ontwerp optimaal is vanuit de (natuur)doelstellingen, gegeven de gestelde randvoorwaarden." (p.4) en "Geef in het MER aan welke kenmerkende habitats en soort(groep)en aanwezig zijn in het studiegebied. Ga daarna in op de potentiële ingreep-effectrelaties tussen de voorgenomen activiteit en de in het studiegebied aanwezige natuurwaarden" (p.7). <u>Aan deze instructie wordt volgens u niet voldaan.</u>	De locatiekeuze voor ontwikkeling van habitats voor doelsoorten is, zoals hiervoor opgemerkt, gemaakt in het N2000 beheerplan voor De Wieden en Weerribben. In dit beheerplan is een belangenafweging gemaakt tussen de verschillende natuurdoeltypen en aanwezige habitattypen. Deze alternatieven afweging is in het huidige MER niet herhaald. We hebben aan de instructie voldaan, zoals te zien is in Deel A, hoofdstukken 4 en 6.	Nee
	De MER geeft aan dat er misschien beschermde soorten zijn en zegt dat "De aanwezigheid van enkele [U zet een ? bij dit woord] beschermde soorten	Op de afbeelding zijn 2 soorten opgenomen: 1. NDFF habitatrichtlijnsoorten en 2. NDFF vogelrichtlijnsoorten	

Nr.	Zienswijze 4	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	kan niet uitgesloten worden" (Bijlage 6, p.21) en op dezelfde bladzijde (!!)) een MER kaart van beschermde soorten volgens de <u>NDFE vogelrichtlijnsoorten, waarop meer dan "enkele" beschermde soorten aanwezig zijn:</u> (afbeelding moerasvogels) <u>U stelt</u> dat melding wordt gemaakt van: "<i>minder algemene en kwetsbare soorten broeden in de graslanden. Grutto en gele kwikstaart hebben een relatief hoge dichtheid in deze graslanden</i>" (p. 21), maar <u>dat nergens in het plan melding is gemaakt van andere aanwezige weidevogelsoorten als de wulp, tureluur, scholekster, etc.)</u>. De MER zegt, "<i>Het plangebied wordt gebruikt als broedgebied door met name weidevogels</i>" (p. 44) en de "<i>Effecten op weidevogelsoorten.... In het plangebied gaan deze percelen grotendeels verloren als broedhabitat voor weidevogels</i>" (p.39). Het plan zegt ten aanzien van beschermde soorten, "<i>De werkzaamheden of inrichting leidt niet tot het verstoren van essentieel foerageergebied</i>" [U geeft aan: <i>weidevogels foerageren niet in hoge moeras vegetatie</i>]; er zijn ruim voldoende alternatieven in de omgeving" (p.126). Ook het inrichten van het gebied door een derde deel daarvan in open water te veranderen is nadelig voor weidevogels. De MER geeft aan dat "<i>Het areaal aan oppervlaktewater wordt met 194.913 m² vergroot in het deelgebied</i>" (p.38). <u>De gedachte dat beschermde soorten hun habitat maar moeten verlaten en het ergens anders moeten zoeken omdat GS hun habitat 'uninhabitable' maakt is strijdig met wetgeving ten aanzien van bescherming van bestaande habitats, c.q. de EU Vogel- en Habitatrichtlijn.</u> De PIP zegt "<i>De ingreep in het deelgebied...Duinweg-Leeuwte vinden ... in delen van het Natura 2000-gebied waarvan de ecologische waarde relatief beperkt is. Het gaat hierbij vooral om agrarische graslanden die van belang zijn voor grasetende niet-broedvogels.... Van significant negatieve effecten zal niet snel sprake zijn.</i>"	Er zijn wel veel stippen opgenomen op de afbeelding, maar die geven (behoudens de 2 richtlijnsoorten) <i>niet</i> de aantallen <i>soorten</i> vogels weer, maar alle waarnemingen van de richtlijnsoorten gedurende een periode van jaren. Het woord "enkele" in de tekst betreft dus het aantal beschermde <i>soorten</i> en niet het aantal beschermde <i>vogels</i>. Verschillende ecologen van diverse organisaties hebben gezamenlijk een analyse van de huidige situatie gemaakt. Er is melding gemaakt van diverse aanwezige weidevogelsoorten die beschermd worden conform de Flora en Fauna wet. In het aanwijzingsbesluit zijn de doelstellingen voor dit N2000 gebied vastgelegd. In het N2000 beheerplan De Wieden en Weerribben is een uitwerking gemaakt voor verschillende N2000 doelsoorten. In het aanwijzingsbesluit is een keuze gemaakt voor natuurdoeltypen, beargumenteerd en daarmee niet strijdig met EU Vogel- en habitatrichtlijn. Verschillende ecologen hebben tijdens het planproces gezamenlijk een analyse van de huidige situatie gemaakt en daarbij op basis van biotoopeisen van de verschillende vogelsoorten, maaiveldhoogtes, waterpeilen en kostenefficiëntie geschikte locaties en (beheer)maatregelen vastgesteld.	

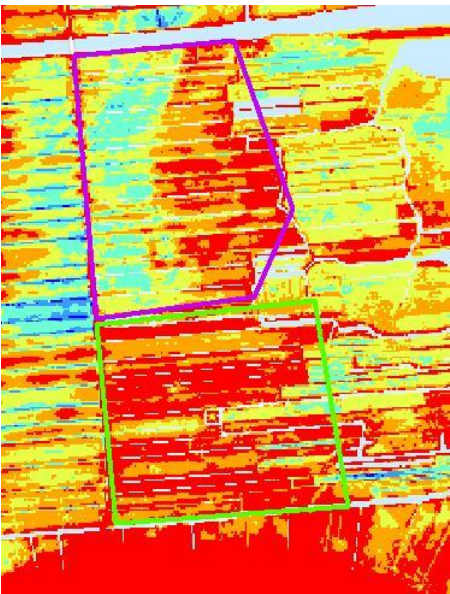
Nr.	Zienswijze 4	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	<u>Deze bewering is niet gestaafd en niet juist</u> (zie in dit verband de kaart van NDFF vogelrichtlijnsoorten). De effecten van een ander beheer (zoals verbod op gebruik ruige mest in tegenstelling tot verplichting tot gebruik ruige mest voor weidevogels) en een andere inrichting met hoge vegetatie, moeras, etc., is zeer nadelig voor broedende weidevogels. Er is een hoge concentratie in het gekozen 22 ha groot gebied van 'niet-grasetende' en 'wel-broedvogels'. <u>Ook is de bewering dat het plangebied 'maar' agrarisch gebruik kent, en aldus niet bestaande natuur betreft, niet juist.</u> Op de MER kaart op p.21 is te zien dat het grootste gedeelte van het plangebied natuur is: De MER geeft aan dat er misschien beschermde soorten zijn en zegt dat "De aanwezigheid van enkele [U stelt een ? bij dit woord] beschermde soorten kan niet uitgesloten worden" (Bijlage 6, p.21) en op dezelfde bladzijde (!!) een MER kaart van beschermde soorten volgens de NDFF vogelrichtlijnsoorten, waarop meer dan "enkele" beschermde soorten aanwezig zijn: (afbeeldingen NNN en weidevogelbeheer SNL) Ook de 'gele' percelen zijn weidevogelreservaat: <u>Dat "de ecologische waarde relatief beperkt is" volgens de PIP en dat er "niet snel sprake zal zijn van negatieve effecten" omdat "het gaat hierbij vooral om agrarische graslanden die van belang zijn voor grasetende niet-broedvogels" is niet juist.</u> Het plan zegt dat deze agrarische graslanden worden "gewijzigd in de bestemming 'Natuur' en vormen het plangebied van dit inpassingsplan De Wieden". Als er sprake is van bestaande natuurwaarden of agrarische gronden wordt dit niet bepaald door de Gemeentelijke Beheersverordening, zoals de PIP stelt, welke aangeeft dat de 50 ha agrarisch is. <u>De PIP gebruikt dit als hoofdargument om aan te geven dat de huidige weidevogelhabitat vervangen mag worden met een andere habitat.</u> (Zie reactie op	De kwalificatie "maar" dat u hier bezigt is geheel voor uw rekening. Wij zien dat niet zo en dat leggen wij u hieronder uit. Er is een planologisch verschil tussen gronden die bestemd zijn tot 'Natuur' en gronden die bestemd zijn tot 'Agrarisch met waarden'. Binnen 'Natuur' is de hoofdfunctie natuur en is in het geheel geen agrarische exploitatie toegestaan; hooguit agrarisch medegebruik zoals extensieve beweiding ten behoeve van natuurbeheer. Binnen 'Agrarisch met waarden' is de hoofdfunctie agrarisch gebruik en is de natuur, die volgens u niet beschermd zou zijn, wel degelijk beschermd via de woorden 'met waarden'. De door u bedoelde 'natuur' is expliciet beschermd door de aanduiding 'ecologische waarde'. Binnen deze bestemming is agrarische exploitatie toegestaan binnen de mogelijkheden die de bescherming van natuur en landschap (zoals opgenomen in de regels) dat toestaat. Ten aanzien van het woord "enkele", waar u een vraagteken bij zet, wordt verwezen naar de eerdere reactie. 'Relatief beperkt' wil niet zeggen dat er géén ecologische waarden zijn, maar in relatie tot de hogere ecologische waarden binnen en buiten het Natura 2000-gebied zijn de waarden wel beperkter. Zie onze reactie hiervoor.	

Nr.	Zienswijze 4	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	dit bezwaar: PIP Bijlage 15, C1: "donker groen is natuurbestemming" ???). Hierbij is kennelijk het feit dat als er sprake is van <u>kwalitatieve verplichtingen, natura 2000, vigerend NNN, weidevogel beheergebied van de provincie (zie Atlas), een geschiedenis van beheer als weidevogel gebied (met de daarvoor gegeven subsidies), de omgevingsvisie Overijssel (zie onderstaande kaart), en de feitelijke situatie van een broedgebied voor weidevogels, niet relevant.</u> (Afbeeldingen faunabeheerplan en Natuurbeheerplan 2021 en ambitiekaart uit 2020) GS geeft aan voor 2021, en daarvoor, dat hier sprake is van het geconsolideerde beheertype weidevogelgrasland. Ook dat het hier gaat om bestaande natuur waarop het Natuurpakket N13.01 van toepassing is. Zie ook Natuurbeheerplan 2020:		
	B. locatiekeuze De opdracht was om in de 200 ha projectgebied Duinweg-Leeuwte 22 ha geschikt te maken voor 3 moerasvogelsoorten. (Afbeelding projectgebied Duinweg-Leeuwte) U stelt dat Natuurmonumenten, in samenwerking met GS, ervoor hebben gekozen om niet hun eigen grond, maar alleen grond van particulieren hiervoor te bestemmen. De PIP zegt: "Het gebied is 50 hectare groot [<u>dit klopt niet</u>]. Er wordt 22 hectare, dat niet van Natuurmonumenten is, heringericht" (Bijlage 6: De Wieden-Deel B Deelgebied Duinweg Leeuwte 22 okt 2019, p. 4.) <u>Geen reden is gegeven voor waarom alleen particuliere grond geschikt is voor de drie moerasvogels.</u> <u>U maakt bezwaar tegen het gegeven dat een belanghebbende welke ook "verantwoordelijk is voor het uitvoeren van maatregelen" de locatiekeuzes mag meebepalen, onder ander, de realisatie van een tien meter brede sloot over een</u>	Het gebied langs de Duinweg is als moerasrandzone het meest geschikt voor de N2000 doelsoorten Zwarte stern, Roerdomp, Porseleinhoen omdat hier eenvoudig het watersysteem te beïnvloeden is en het beoogde beheer uitgevoerd kan worden. Daarbij ligt het maaiveld hier hoger waardoor er ook drogere delen ontstaan. De eisen voor het broed- en fourageerhabitat van deze doelsoorten zijn uitvoerig beschreven in het Inrichtingsplan Ontwikkelopgave De Wieden (Arcadis, 18 oktober 2019). In het gebied langs de Duinweg zijn er geen N2000 habitattypen die verdwijnen door de voorgenumen maatregelen. De ingetekende verbrede sloten, met een flauw talud zijn op basis van ruimtelijke spreiding, maaiveld hoogte en ecologische kennis ingetekend.	Nee

Nr.	Zienswijze 4	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	<u>lengte van 500 m, niet op hun eigen grond, maar op uw perceel.</u> <u>De onlogische keuze om de bestaande habitat van aanwezige weidevogels in het westelijke gedeelte van het plangebied (nog een van de beste locaties in Overijssel) te vervangen met een habitat voor niet aanwezige soorten met een lagere Rode Lijst beschermingsgraad (Limosa limosa in de IUCN Red List is 'near threatened'; Porzana porzana is 'least concern') is onwettig.</u> <u>Waarom de meer geschikte gronden in het oostelijke deel niet in aanmerking komen wordt niet vermeld. De NRD zegt dat: "de genoemde locaties zijn het meest geschikt voor de beschreven doelen" (p. 17). Geen motivering wordt hiervoor gegeven.</u> <u>Waarom deze locatie "het meest geschikt" is voor de drie soorten moerasvogels maakt het plan niet duidelijk.</u> Veelal wordt de habitat van een soort bepaald, niet alleen door geschikte foerageer mogelijkheden, maar als geschikte broedplaats. Het is niet een geschikte broedplaats voor de zwarte stern, en zelfs een onwaarschijnlijke foerageerplaats. <i>"De Zwarte Stern broedt ... met name aan de randen van de grote open wateren. De Zwarte Stern foerageert veelal niet verder dan 1 km vanaf de broedkolonies"</i> (Bijlage 6, p.5). Het gekozen gebied is ca. 2 km vanaf open water (de Beulakerwijde). De bruine kiekendief heeft, zo meldt u, dit jaar een broedplaats op uw perceel gebouwd wat beheerd wordt als weidevogelgrasland en heeft éénmaal tussen 2006-2015 een broedplaats gehad in de weidevogelgraslanden ten oosten van de Duinweg (PIP Inrichting p.37). Weidevogelbeheer is volgens u kennelijk geen obstakel voor deze soort welke foerageert tot 12 km vanaf de broedplaats. Ook de porseleinhoen, met maar één waarneming tussen 2006-2015 in de oostelijk deel van de 200 ha plangebied, kan volgens u een plas-dras weidevogelhabitat gebruiken als foerageergebied.	Deze keuze is gemaakt in het N2000 beheerplan De Wieden en Weerribben. De effecten op bestaande aanwezige soorten zijn hierin afgewogen. Het oostelijk deel is niet geschikt als broedbiotoop voor het Porseleinhoen. Het westelijk deel wordt verder geschikt gemaakt als foerageergebied voor de Bruine kiekendief en Zwarte Stern. Zie voorgaande reacties. Aanwijzing van deze gebieden als meest geschikte locatie voor deze soorten is in het N2000 beheerplan Wieden en Weerribben gebeurd. De onderbouwing van de juiste inrichting, zoveel mogelijk rekening houdend met effecten naar de omgeving en aanwezige soorten is in het inrichtingsplan beschreven.	

Nr.	Zienswijze 4	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	De NRD zegt dat <i>"realisering van de maatregelen op een andere locatie niet mogelijk (is) vanwege de grondbeschikbaarheid"</i>. Het plan geeft niet aan <u>waarom Natuurmonumenten (die zelf een autonome positie mag innemen bij de plannen) grond niet beschikbaar wil stellen terwijl zij veel grond in het oostelijk deel van het plangebied hebben wat wel geschikt is</u>. Zelfs is deze optie niet overwogen! PIP Bijlage 6, 6.1.3 zegt: <i>"Aangezien er geen redelijkerwijze in beschouwing te nemen varianten zijn, is dit tevens de enige variant die in dit MER beoordeeld is."</i> <u>De variant om dit gebied als weidevogel habitat te behouden</u>, ter voorkoming van significante negatieve effecten op hun populatie, en het als plas-dras in te richten (zoals u op uw eigen perceel hebt gedaan de laatste jaren door gebruik van zonnepanelen) om een meer geschikte foerageergebied te realiseren, niet alleen voor de weidevogels, maar ook voor de moerasvogels, en het oostelijke deel in te richten ten behoeve van broedplaatsen voor de drie moerasvogelsoorten, <u>is niet overwogen</u>. Ook geeft het plan niet aan wat Natuurmonumenten wel van plan is met de gronden die zij (ten onrechte volgens het Europese Hof) van de Overheid hebben 'ontvangen'. Het PIP zegt: <i>"gebiedsprocessen worden (per gebied) door één van de 'Samen werkt beter' partners getrokken"</i> en <i>"De terreinbeherende organisaties (Landschap Overijssel, Natuurmonumenten) hebben de interne maatregelen verder uitgewerkt, eveneens in afstemming met de grondeigenaren en andere belanghebbenden in het gebied. Deze maatregelen ... maken geen deel uit van dit inpassingsplan."</i> (1.4) <u>Het is van belang om te weten wat deze "interne maatregelen" zijn</u>, (aangezien Natuurmonumenten deze niet "in afstemming met de grondeigenaren" heeft gemaakt) <u>en aangezien deze relevant zijn voor het beoordelen van het inpassingsplan</u>.	In het N2000 beheerplan De Wieden en Weerribben is keuze voor deze gebieden onderbouwd en aangewezen. In het NRD is aangegeven dat hier dan ook geen alternatief voor is gezocht. Natuurmonumenten heeft op hun eigen grond ook ontwikkelopgaven liggen en wordt dus niet 'ontzien'. De aangewezen soorten voor dit gebied betreffen soorten in de moerasrandzone (zie N2000 beheerplan De Wieden en Weerribben). Het oostelijk deel van het gebied betreft moerasgebied met aanwezige N2000 habitat soorten die onder de instandhoudingsdoelstelling van het beheerplan vallen. Negatieve effecten op deze N2000 habitattypen als gevolg van inrichtingsmaatregelen zijn niet toegestaan. Hiermee viel het oostelijk deel als in te richten gebied af. Deze afweging is wel degelijk gemaakt, maar kan niet als redelijk alternatief worden gezien. Dit PIP betreft de aangewezen deelgebieden. In het MER is een cumulatie aan effecten van de verschillende (interne en externe) maatregelen beschouwd. Op basis hiervan is er voldoende informatie voor het beoordelen van het inpassingsplan. Indien u meer informatie wilt over de interne maatregelen (die zoals gezegd geen onderdeel uitmaken van dit PIP) verwijzen wij u door naar Natuurmonumenten.	

Nr.	Zienswijze 4	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	<u>De opvatting dat "Er zijn geen realistisch in beschouwing te nemen en relevante variatiemogelijkheden voor de beoogde inrichting" is niet correct.</u>	Uw stellingname nemen we ter kennisneming aan.	
	C. Foutieve en onvolledige gegevens: Het Provinciaal Blad (10 okt 2018) zegt dat de aanleiding voor het plan is: <i>"Door de kwetsbare natuur te herstellen en versterken ontstaat ruimte voor economische ontwikkeling."</i> <u>Omdat economische ontwikkeling een hoofddoel is, is uitleg hierover gewenst.</u>	Hetgeen u aanhaalt staat in de publicatie van het voorontwerp. Ruimte voor economische ontwikkeling kan ontstaan door natuurherstel. U maakt daar een hoofddoel van, maar dat is uw interpretatie van de publicatie en voor uw rekening. Overigens is de ruimte voor economische ontwikkeling in mei 2019 grotendeels achterhaald door de uitspraak van de Raad van State over het PAS. In de publicatie van het ontwerp staat deze tekst dan ook niet meer. Uitleg is daarom niet nodig.	Nee
	Het gebied is op boezempeil volgens het plan. Dat hiermee bedoeld wordt een "juridisch peil" is niet duidelijk. Feitelijke situatie is dat een groot gedeelte van het plangebied (ca. 30 ha.) gemiddeld ca. 50 cm onder boezempeil is, en het zuidelijke deel (ca. 20 ha.) continue op 'echte' boezempeil is. Dit gegeven is belangrijk voor de planvorming. De MER zegt, <i>"Om het gebied heen komen nieuwe kaden. Deze hebben een hoogte van ca. 30-50 cm, de maximale hoogte bedraagt 100 cm. Een waterkering (kade) rondom het gebied zal betekenen dat het zuidelijk deel (en ook de uitbreiding naar het oosten) droger zal komen te staan, o.a. door gebruik van een nieuwe uitlaat. Dit is onwenselijk voor de weidevogelhabitat."</i> <u>Het plan spreekt van de noodzaak om een nieuwe inlaat te realiseren. Een kade is doeltreffender en goedkoper.</u>	Uw opmerkingen met betrekking tot de feitelijke situatie zijn correct. In het zuidelijk deel ligt het gebied onder boezempeil en hier veranderd niets ten opzichte van de huidige situatie. In het noordelijk deel wordt de huidige situatie met inlaat en uitlaat verbeterd en de verlaging van het peil voor beheersdoeleinden wordt vastgelegd in het peilbesluit. Water inlaten is nodig omdat grondwaterstanden ver uit kunnen zakken als gevolg van wegzijging. Zou dit gebied omringd worden door een kade zoals u voorstelt en in open verbinding worden gebracht met de Boezem dan is het laten uitzakken voor beheersdoeleinden niet mogelijk. De Duinweg functioneert wel als kade, daarom wordt hier de aflat aangelegd.	Ja, het peilvak wordt opgesplitst in twee delen

Nr.	Zienswijze 4	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
		 Rood = hoog; blauw = laag De nieuwe inlaat is bedoeld om water in te kunnen laten, ter compensatie van de wegzijging. Hierdoor wordt het gebied niet natter dan ten behoeve van de N2000 doelen noodzakelijk is. De weidevogel zal ook van dit habitat profiteren. De aflat wordt geplaatst om incidenteel te gebruiken voor beheersdoeleinden.	
	De MER zegt, "Graafwerkzaamheden zijn... onderdeel van de verdere uitwerking in het inrichtingsplan." (P. 11) Het is niet wenselijk dat het inrichtingsplan niet aangeeft wat de verdere uitwerking inhoudt. Met name, omdat het plan aangeeft dat een derde (19.5 ha.) daarvan oppervlaktewater moet worden (p. 38). Waar? Het plan geeft aan dat 126.000 m³ vergraven moet worden, en "Na interne verwerking in kaden en dempen van watergangen resteert ongeveer 82 duizend m³ grond, die buiten het deelgebied afgezet zal moeten worden" (p. 37). Naast de destructie van de weidevogelhabitat, en de hoge kosten, is het onwenselijk dat grote hoeveelheden CO₂ vrijkomen door veenoxidatie en	In het inrichtingsplan zijn de ontwerpen weer gegeven en staat aangegeven waar oppervlakte water ontworpen is. Technisch worden de ontwerpen verder uitgewerkt. CO₂ uitstoot als gevolg van veenoxidatie door vergraving is inderdaad onwenselijk, maar tegelijk ook onoverkomelijk. In onze technische uitwerking doen we al het mogelijke om de CO₂ uitstoot te beperken. Uitgangspunt bij de verdere technische uitwerking is dat we met een gesloten grondbalans werken. Daar komt bij dat wanneer we in de toekomst geleidelijk naar het boezempeil toegroeien veenoxidatie juist geringer wordt.	nee

Nr.	Zienswijze 4	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	werkzaamheden. Geen berekening is gegeven over hoeveelheden.		
	Conclusie	De zienswijze is formeel niet-ontvankelijk, maar leidt wel tot aanpassing van het peilvak	

Nr.	Zienswijze 5	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
5.0	Uw cliënt heeft een zienswijze ingediend op het voorontwerp van het PIP. In de reactienota, bijlage van het ontwerp-PIP, reageren wij onder paragraaf H [<i>Appellant bedoelt hier paragraaf G; red.</i>] op de zienswijze van uw cliënt. Onze conclusie daarin is dat wij van mening zijn dat de inspraakreactie van uw cliënt geen aanleiding geeft om het PIP aan te passen, omdat er nog gesprekken gaande zijn. Uw cliënt kan zich hier niet in vinden. Voor uw cliënt is het namelijk tot op heden onduidelijk wat de ontwikkelingen rondom De Wieden voor hem betekenen. Zolang hij geen goede afgewogen keuze kan maken, omdat er onvoldoende mogelijkheden en toekomstperspectief geboden wordt, kan uw cliënt niet instemmen met het ontwerp PIP. U licht dit nader toe in de navolgende punten.	In meerdere gesprekken is de duidelijkheid gegeven dat voortzetting van de agrarische bedrijfsvoering op de bestaande locatie niet mogelijk is. Ten aanzien van het bedrijf van uw cliënt is het uitgangspunt dat het bedrijf wordt verplaatst naar elders, zodat de huidige bedrijfsvoering kan worden voortgezet. Zoals eerder aangegeven is de rentmeester namens ons daarover met u en uw adviseur in gesprek/onderhandeling.	Nee
5.1	Uw cliënt exploiteert met een V.O.F. een melkveehouderij. Op 1 januari 2018 is de zoon van uw cliënt toegetreden tot de V.O.F. om het bedrijf te zijner tijd voort te zetten. Teneinde zijn vee te kunnen weiden en voeren heeft uw cliënt een huiskavel van in totaal 30 ha grasland aan de Duinigermeerweg, rondom zijn woonhuis, in eigendom. De gronden van uw cliënt vallen binnen deelgebied 6 Muggenbeet van het PIP. Binnen dit deelgebied beoogt G5 het volgende te realiseren: kraggenlandschap, vochtig grasland, aaneengesloten gebieden rietland en Blauwgrasland. Voor realisatie van dit landschap worden met name vernattingsmaatregelen genomen. Dit heeft tot gevolg dat de gronden van uw cliënt een natuurbestemming krijgen en hij het	Zoals hiervoor vermeld is verplaatsing van het hele bedrijf voor ons het uitgangspunt, waarbij het huidige bedrijf inclusief bouwvlak door ons wordt aangekocht.	Nee

Nr.	Zienswijze 5	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	huidige gebruik niet kan voortzetten. Hierdoor zal uw cliënt zijn bedrijf niet in zijn huidige vorm kunnen blijven exploiteren. Het is uw cliënt echter niet duidelijk wat de gevolgen zijn voor het bouwvlak, nu deze buiten het plangebied is gelaten.		
5.2	<u>Vorbereiding en communicatie</u> Uw cliënt is van mening dat de betrokken overheden en met name wij, de Provincie Overijssel, onvoldoende informatie verschaffen en verwerven met betrekking tot de gevolgen van het PIP en het gebiedsproces voor het bedrijf van uw cliënt. Dit terwijl de V.O.F. een op de toekomst gericht bedrijf is dat op dit moment een rendabele bedrijfsvoering geniet op een gunstige locatie. Daarnaast vreest uw cliënt dat zijn belangen onvoldoende worden meegenomen bij de besluitvorming ter realisatie van de Natura 2000 gebieden. Onder paragraaf 1.4 van het PIP wordt gesteld dat tijdens de gebiedsprocedure voor realisatie van de benodigde externe maatregelen in de uitwerkingsgebieden de benodigde maatregelen verder zijn onderbouwd en geconcretiseerd en zijn afgestemd met de grondeigenaren en andere belanghebbenden in het gebied. Daarnaast wordt aangegeven dat de verkenningsfase van het gebiedsproces inmiddels voor nagenoeg alle gebieden is afgerond. In deze fase zouden de eisen, wensen, problemen, mogelijke oplossingen, betrokken partijen en draagvlak in beeld zijn gebracht. Uw cliënt is het hiermee oneens. Ondanks dat er wel gesprekken tussen uw cliënt en ons zijn geweest, blijft het tot op heden voor uw cliënt onduidelijk wat de gevolgen precies zullen zijn. Graag ziet hij dat wij actief meezoeken naar een oplossing waar alle betrokken partijen zich in kunnen vinden.	Wij delen uw mening niet dat wij onvoldoende informatie verschaffen en/of inwinnen. Hiervoor hebben wij een uitgebreid gebiedsproces doorlopen. Voorafgaand aan en vanwege de terinzagelegging van het ontwerp PIP heeft er een gesprek met uw cliënt plaatsgevonden. Het Natura 2000-gebied is op 4 juli 2013 aangewezen. Uiteraard is er voorafgaand aan de aanwijzing ook nog een openbare voorbereidingsprocedure doorlopen, waaruit ook al duidelijk kon zijn dat het gebied een natuurstatus zou krijgen. Sindsdien is het (formeel) duidelijk dat het bedrijf geconfronteerd zou gaan worden met maatregelen die de bedrijfsvoering zouden kunnen gaan beperken. Na het aanwijzingsbesluit is het Beheerplan opgesteld waarin meer in detail duidelijk werd wat de gevolgen voor het gebied en dus ook voor uw cliënt zouden gaan zijn. Wij delen daarom de mening niet dat het bedrijf nog op een gunstige locatie is gelegen. Zie ook onze reacties hiervoor. Voorafgaand aan en vanwege de terinzagelegging van het ontwerp PIP heeft er een gesprek met uw cliënt plaatsgevonden. Met een zo grote diversiteit aan belangen en partijen is er altijd sprake van het zoeken naar een zo optimaal mogelijke situatie. Vanwege de Europese wetgeving dienen wij echter de natuurbelangen het zwaarst te laten wegen. Per individueel geval streven wij naar de beste situatie, maar die zal niet voor alle partijen gelijk zijn aan de wens. Wij beschouwen de planuitwerking als	Nee

Nr.	Zienswijze 5	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
		afgerond. Wij blijven met uw cliënt doorgaan in het vinden van een oplossing voor voortzetting van het agrarische bedrijf op een andere locatie.	
5.3	<u>Inrichting natuurlandschap</u> In het inrichtingsplan is onder paragraaf 5.1.3 (pagina 60 e.v.) aangegeven dat het gebied waarop uw cliënt is gevestigd wordt ingericht als kragengebied waarbij watergangen met variërende breedte worden aangelegd. Er worden geen nieuwe petgaten gegraven. Daarnaast zal het nieuwe watergangenpatroon een breedte tussen de 2 meter en 20 meter krijgen in plaats van 1,5 tot 5 meter. Het is uw cliënt onduidelijk waarom de sloten in deze mate verbreedt (moeten) worden en naar zijn mening zijn deze graafwerkzaamheden niet noodzakelijk. Het afgraven van de veenpakketten zal naar alle waarschijnlijkheid juist tot gevolg hebben dat er veel CO₂ en stikstof zal vrijkomen. Naar mening van uw cliënt is dit in strijd met het door de overheid opgestelde beleid om stikstofemissie t.b.v. kwetsbare natuur te verminderen. Tevens is het volgens uw cliënt door extra CO₂ uitstoot moeilijker om de klimaatdoelen van het klimaatakkoord Parijs te behalen. Tevens lijken, volgens uw cliënt, de huidige voorgenomen maatregelen strijdig met de randvoorwaarden voor bijvoorbeeld de grote vuurvlinder. De bredere watergangen geven minder beschutting en zullen daardoor meer windgevoelig zijn, terwijl dit niet bevorderlijk is voor de habitat van de grote vuurvlinder (zie paragraaf 4.1.1. van het inrichtingsplan).	De grotere breedte en variatie is noodzakelijk om meer oeverlengte voor de vuurvlinder te creëren. Daardoor wordt ook voorkomen dat de watergangen te snel dichtgroeien. Het kavelpatroon wordt daarbij behouden. Het vrijkomende materiaal wordt verwerkt in de nieuwe kaden, die nodig zijn om daar waar nodig droge voeten te garanderen. Er wordt dus werk met werk gemaakt. Het is juist dat tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden meer CO₂ wordt uitgestoten, dit is echter tijdelijk. Na de peilverhoging zal de permanente uitstoot aanzienlijk minder zijn dan in de huidige situatie, omdat het veen nat blijft en de uitstoot van CO₂ uit het veen wordt voorkomen. Per saldo ontstaat er minder CO₂-uitstoot en wordt bijgedragen aan het klimaatakkoord. Zie onze reactie hiervoor. Door de grotere variatie in de breedte ontstaat er meer dan genoeg beschutting voor de vuurvlinder en zijn de maatregelen juist bevorderlijk voor het habitat van deze soort.	Nee
5.4	Gelet op voorgaande is cliënt van mening dat het PIP onvoldoende zorgvuldig is voorbereid en ziet hij graag dat wij in gesprek blijven om de mogelijkheden te bespreken.	Wij delen de mening van uw cliënt niet dat het PIP onvoldoende zorgvuldig is voorbereid. Uiteraard blijven wij met uw cliënt in gesprek om de mogelijkheden voor zijn bedrijf te bespreken, maar de randvoorwaarden waarbinnen dit kan zijn onherroepelijk vastgelegd in het Beheerplan.	Nee
	Conclusie	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP	

Nr.	Zienswijze 6	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
6.0	Uw cliënt heeft een zienswijze ingediend op het voorontwerp van het PIP. In de reactienota, bijlage van het ontwerp-PIP, reageren wij onder paragraaf H op de zienswijze van uw cliënt. Onze conclusie is dat wij van mening zijn dat de inspraakreactie van uw cliënt geen aanleiding geeft om het PIP aan te passen, omdat er nog gesprekken gaande zijn. Uw cliënt kan zich hier niet in vinden. U licht dit nader toe in de navolgende punten.	Het uitgangspunt ten aanzien van het bedrijf van uw cliënt is dat hij in zijn geheel wordt uitgekocht. Zoals wij hebben aangegeven zijn wij daarover in gesprek/onderhandeling en wij gaan er vanuit dat wij hierover overeenstemming zullen bereiken. Zie zienswijze 5 bij 5.0 en 5.1.	Nee
6.1	Uw cliënt exploiteert een melkveehouderij. Teneinde zijn vee te kunnen weiden en voeren zijn alle percelen van uw cliënt aan te merken als huiskavel. De gronden van cliënt vallen geheel binnen deelgebied 6 Muggenbeet van het PIP. Binnen dit deelgebied beoogt GS het volgende te realiseren: kraggenlandschap, vochtig grasland, aaneengesloten gebieden rietland en Blauwgrasland. Voor realisatie van dit landschap worden met name vernattingsmaatregelen genomen. Dit heeft tot gevolg dat de gronden van cliënt een natuurbestemming krijgen en hij het huidige gebruik niet kan voortzetten. Hierdoor zal uw cliënt zijn bedrijf niet in zijn huidige vorm kunnen blijven exploiteren. Het is cliënt echter niet duidelijk wat de gevolgen zijn voor het bouwvlak, nu deze buiten het plangebied is gelaten.	Zie zienswijze 5 bij 5.1	Nee
6.2	Uw cliënt is van mening dat de betrokken overheden en met name wij onvoldoende informatie verschaffen en verwerven met betrekking tot de gevolgen van het PIP en het gebiedsproces voor het bedrijf van uw cliënt. Dit terwijl de V.O.F. een op de toekomst gericht bedrijf is dat op dit moment een rendabele bedrijfsvoering geniet op een gunstige locatie.	Zie zienswijze 5 bij 5.2	Nee
	Daarnaast vreest cliënt dat zijn belangen onvoldoende worden meegenomen bij de besluitvorming ter realisatie van de Natura 2000 gebieden. Onder paragraaf 1.4 van het PIP wordt gesteld dat tijdens de gebiedsprocedure voor realisatie van de benodigde externe maatregelen in de uitwerkingsgebieden de benodigde maatregelen	Zie zienswijze 5 bij 5.2	

Nr.	Zienswijze 6	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	verder zijn onderbouwd en geconcretiseerd en zijn afgestemd met de grondeigenaren en andere belanghebbenden in het gebied. Daarnaast wordt aangegeven dat de verkenningsfase van het gebiedsproces inmiddels voor nagenoeg alle gebieden is afgerond. In deze fase zouden de eisen, wensen, problemen, mogelijke oplossingen, betrokken partijen en draagvlak in beeld zijn gebracht. Uw cliënt is het hier niet mee eens. Uw cliënt is van mening dat hij, ondanks dat er sprake is van enig contact met ons, te weinig informatie gekregen over de gevolgen van het PIP voor zijn bedrijf, de mogelijkheden om het bedrijf voort te zetten of over eventuele mogelijkheden tot een bedrijfsverplaatsing. Daarnaast is er naar de mening van uw cliënt ook onvoldoende over zijn wensen gesproken. Hij stelt dan ook niet te begrijpen waarom wij van mening zijn dat de verkenningsfase is afgerond, nu deze feitelijk nauwelijks begonnen is.	Zie zienswijze 5 bij 5.2	
6.3	Gelet op voorgaande is uw cliënt van mening dat het PIP onvoldoende zorgvuldig is voorbereid en ziet hij graag dat wij alsnog met hem in gesprek gaan om de mogelijkheden te bespreken.	Wij delen de mening van uw cliënt niet dat het PIP onvoldoende zorgvuldig is voorbereid. Uiteraard blijven wij met uw cliënt in gesprek om de mogelijkheden voor zijn bedrijf te bespreken, maar de randvoorwaarden waarbinnen dit kan zijn onherroepelijk vastgelegd in het Beheerplan.	Nee
	Conclusie	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP	

Nr.	Zienswijze 7	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
7.1	Het plan voorziet in het wijzigen van de bestemming van huidige agrarische gronden en de uitvoering van inrichtingsmaatregelen in de deelgebieden Muggenbeet, Verbinding Wieden-Vollenhovermeer en Duinweg Leeuwte. De voorgenomen bestemmingswijzigingen en inrichtingsmaatregelen dragen bij aan het verbeteren van het leefgebied van verschillende N2000-doelsoorten. U maakt zich zorgen over de effecten van de voorgenomen maatregelen en	Zie zienswijze 2	Nee

Nr.	Zienswijze 7	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	bestemmingswijzigingen op de weidevogelpopulatie in het plangebied en vreest dat de reeds gedane inspanningen door tal van agrarisch ondernemers en het agrarisch natuurcollectief hiermee teniet gedaan worden.		
7.2	Samen met Agrarische Natuurvereniging Kopse Agrarische Vereniging, Provincie Overijssel, wildbeheereenheid en Natuurmonumenten zet uw collectief zich, in nauwe onderlinge samenwerking met tal van agrarisch ondernemers, in om de weidevogels in het plangebied te beschermen en te behouden. In het plangebied wordt op ruim 20 ha agrarische weidevogelbeheer uitgevoerd, waaronder drie plasdrassen van elk 0,5-1,0 hectare groot. Daarnaast wordt op bijna 10 hectare botanisch hooilandbeheer ten behoeve van algemene biodiversiteit uitgevoerd wat ook bijdraagt aan het verbeteren van leefgebied van verschillende N2000-doelsoorten waaronder Bruine kiekendief. Het weidevogelgebied heeft een behoorlijke, maar fluctuerende weidevogelstand. De plasdrassen hebben een belangrijke impuls gegeven op de vestiging en broedsucces van verschillende eendensoorten, Grutto en Tureluur. Dit blijkt volgens u onder andere uit de broedvogelkartering die in opdracht van ons is uitgevoerd in 2018.	Dit nemen wij voor kennisgeving aan.	Nee
7.3	Op de huidige weidevogellocaties wordt in het plan voorzien in blauwgrasland/vochtig hooiland met hoge waterstanden voor de N2000-doelsoorten moerasvogels en blauwgrasland. Dit heeft in beginsel een positief effect op weidevogels, maar is in belangrijke mate ook afhankelijk van het creëren van de juiste randvoorwaarden voor weidevogels waaronder de openheid van het aangrenzende gebied. Ook het beheer van deze gronden is uiteindelijk van invloed op de geschiktheid van het gebied voor weidevogels. Het plan geeft ons echter onvoldoende zekerheid dat de weidevogelpopulatie geen schade zal ondervinden.	Zie zienswijze 2 bij 2.1	Nee
7.4	Er is de afgelopen jaren veel maatschappelijk geld geïnvesteerd in optimalisatie van de leefomgeving van weidevogels. Dit maatschappelijke geld is besteed aan vergoedingen voor agrarisch	Voor zover er daadwerkelijk sprake is van verlies aan weidevogelgebied waar een beheersubsidie aan gekoppeld is, komen daar andere vormen van mogelijk natuurbeheer voor terug. Dit hoeft per saldo dus niet tot nadelige effecten voor de bedrijfsvoering te leiden.	Nee

Nr.	Zienswijze 7	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	natuurbeheer aan agrarisch ondernemers en aan het inrichten van drie plasdrassituaties binnen het plangebied. Het doorvoeren van dit plan heeft stevige financiële gevolgen voor de deelnemers aan agrarisch natuurbeheer en het agrarisch natuurcollectief. De mogelijkheid voor beheervergoeding verdwijnt voor agrarische ondernemers en daarmee verdwijnt ook de mogelijkheid voor het inpassen van het (agrarisch) natuurbeheer in de bedrijfsvoering.	De vergoedingen voor agrarisch natuurbeheer zijn voornamelijk gebaseerd op verminderde opbrengsten en gedorven inkomsten. Bij een beëindiging van het beheer valt dat verlies ook weg, dus per saldo verandert er niets.	
7.5	U maakt zich zorgen of voldoende meegewogen is dat biodiversiteit voor agrarisch ondernemers steeds meer economische betekenis heeft en zal krijgen als onderscheidende waarde en in het kader van natuurinclusieve landbouw. Veel van de huidige agrarische grondgebruikers in het plangebied passen vormen van (agrarisch) natuurbeheer in binnen de bedrijfsvoering en dragen daarmee elk bij aan de doorontwikkeling naar natuurinclusieve landbouw. Daarom zouden we graag zien dat met het gebied gezocht wordt naar mogelijkheden voor agrarisch medegebruik van de beoogde eindsituatie.	Zie zienswijze 2 bij 2.2.	Nee
7.6	De reeds gedane investeringen in de inrichting van drie plasdrassen zijn gefinancierd vanuit een Europese en provinciale investeringssubsidieregeling (POP3). Deze regeling vereist een instandhoudingsverplichting van minimaal 6 jaar. Door de beoogde wijzigingen stelt u niet aan deze verplichting te kunnen voldoen en denkt u naar alle waarschijnlijkheid als agrarisch natuurcollectief uiteindelijk de kosten voor de inrichting van deze plasdrassen zelf te moeten financieren. Dat gaat volgens u dan ten koste van het budget dat ingezet kan worden voor het versterken van het leefgebied voor weidevogels.	In het algemeen kan het heel goed zijn dat de plas-dras-situaties samen gaan met de beoogde natuurdoelen, verbindingzone vuurvlinder, of moerasbroedvogels en dat er aan de situatie niets hoeft te veranderen. In het voorjaar fungeren de plas-dras plekken als verzamelplekken van waaruit de weidevogels hun territoria betrekken. De vogels kunnen er veilig rusten en foerageren. Door de ligging, direct grenzend aan het grote aaneengesloten weidevogelgebied, wordt het verlies van broedhabitat voor weidevogels hier gecompenseerd door de totale kwaliteitsverbetering vanwege de dan aangrenzende slaap- en verzamelplekken en het foerageerhabitat. U heeft op ons verzoek aanvullend de locaties doorgegeven. Daaruit blijkt dat de percelen in een gebied liggen waar de ontwikkeling van Blauwgrasland beoogd wordt. Fysiek worden er geen maatregelen genomen, wel wordt het peil opgezet. Voor 2023 zullen de maatregelen niet uitgevoerd worden en de ontwikkeling van Blauwgrasland zal nog vele jaren duren. De 6-jaarsperiode van de instandhoudingsverplichting komt door deze maatregel niet in het gedrang. U kunt dus voorlopig nog aan uw instandhoudingsverplichting voldoen. Wanneer in het kader van natuurinrichting een inrichting heeft plaats gehad en er wordt iets anders voorzien in de plannen wegens bovenregionaal belang, dan schrappen wij die inrichting en hoeft er niet terug betaald te worden. Nu we	Nee

Nr.	Zienswijze 7	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
		hier wegens de laatste natuurtechnische inzichten het gebied anders gaan inrichten, waarbij de eerdere inrichtingen op de lange termijn mogelijk teniet gedaan worden, of in ieder geval minder effectief worden is dit in feite ook boven regionaal. De ingreep heeft dus geen nadelige gevolgen voor u.	
7.7	U verzoekt om voorgaande redenen namens het bestuur van Coöperatieve Agrarische Natuur Collectief Noordwest Overijssel U.A. om bij de besluitvorming nadrukkelijk rekening te houden met de bescherming van de weidevogelpopulatie en de agrarisch ondernemers in het plangebied.	Zie zienswijze 2 bij 2.1	Nee
Conclusie		De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP	

Nr.	Zienswijze 8	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
8.0	Uw cliënt kan zich om meerdere redenen niet verenigen met het ter inzage liggende ontwerp PIP, redenen waarom thans zienswijzen worden ingediend. Onderstaand werkt u deze zienswijzen - puntsgewijs - nader uit.	Dit wordt voor kennisgeving aangenomen.	Nee
8.1	Het plangebied is gelegen in het gebied van de herinrichting Blokzijl-Vollenhove. In dit ruilverkavelingsproject heeft de Uitvoeringscommissie Blokzijl-Vollenhove in de zomer van 2019 het ontwerp-ruilplan ter inzage gelegd. Bij schrijven d.d. 3 juli 2019 heeft u namens uw cliënt zienswijzen tegen het voorontwerp-ruilplan ingediend. <i>U haalt in uw zienswijze een aantal argumenten aan die <u>alleen</u> betrekking hebben op het ruilplan en daarom hier niet aangehaald zijn.</i> Tegen dit ruilplan kan beroep worden aangetekend bij de sector bestuursrecht van de rechtbank Overijssel, locatie Zwolle. U zult, zo begrijpen wij, een beroep indienen. Het staat naar uw mening dus niet vast of het ruilplan überhaupt doorgaat.	Wij begrijpen dat voor uw cliënt beide processen van groot belang zijn. Zie zienswijze 3 bij 3.3 voor onze reactie over de relatie tussen beide processen. Of u wel of niet beroep instelt tegen het ruilplan is daarom voor het PIP niet van belang; in zoverre dat het voor het overgangsrecht van belang is. Zie voor een verdere uitleg onze reactie onder punt 5 van uw zienswijze.	Nee
8.2	<i>Opnieuw haalt u een aantal argumenten aan die <u>alleen</u> betrekking hebben op het ruilplan en daarom hier niet aangehaald zijn.</i>	Zie zienswijze 3 bij 3.3	Nee

Nr.	Zienswijze 8	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	U stelt dat, op basis van uw bezwaren/beroep tegen het ruilplan, dit PIP prematuur is. Het kan naar uw mening pas in procedure worden gebracht nadat de rechtbank onherroepelijk heeft beslist op uw (toekomstige?) bezwaren tegen het ruilplan.		
8.3	Daarbij komt volgens u dat een ruilplan altijd nog kan worden gewijzigd, bijvoorbeeld omdat bij de uitruil van gronden knelpunten ontstaan. Het PIP zou zich toch naadloos bij het ruilplan moeten aansluiten. Het ruilplan is volgens u bij uitstek het instrument om de met elkaar in tegenspraak zijnde belangen van landbouw en natuur op een uitgebalanceerde wijze tegen elkaar af te wegen, want anders zouden de in het plangebied gevestigde agrarische bedrijven geen toekomstperspectief meer hebben. Ook in dit PIP ligt volgens u de focus geheel ten onrechte alleen op 'natuur' en wordt naar uw mening compleet voorbij gegaan aan de belangen van de in het gebied gevestigde agrariërs, waaronder die van uw cliënt.	Zie zienswijze 3 bij 3.3 In tegenstelling tot het ruilplan hebben wij bij het PIP te maken met Europese wetgeving. Die wetgeving vereist een andere belangenafweging dan een ruilplan en daarom ligt de "focus" zoals u het noemt meer op natuur en is dat dus niet onterecht en zelfs een Europese verplichting. Ook binnen het PIP worden de belangen zoveel mogelijk tegen elkaar afgewogen, maar dus op een andere weegschaal en met andere gewichten.	Nee
8.4	U stelt dat, als het PIP wel in procedure zal worden gebracht, er de situatie kan ontstaan dat bij het niet-doorgaan van het inrichtingsplan, waarbij alle grondeigenaren hun inbreng behouden, zij opeens geconfronteerd worden met percelen waarop een natuurbestemming rust.	De confrontatie zal niet "opeens" zijn. Alle grondeigenaren kunnen nu al met deze optie rekening houden. Het niet doorgaan van het ruilplan is geen reden om het PIP niet vast te stellen. Het ruilplan is een (extra) middel om tot een voor alle partijen aanvaardbare oplossing ten aanzien van grondposities te komen. Als het ruilplan niet door gaat, zal het PIP met de ons daartoe beschikbare compenserende middelen vanwege de Europese verplichting alsnog moeten doorgaan. Ook dan zullen wij via grondaankopen en -ruilingen tot een passende oplossing proberen te komen, maar dan met minder partijen dan in de landinrichting. De belanghebbenden binnen het plangebied van het PIP kunnen weten wat hen zonder ruilplan te wachten staat. De dan ontstane economische schade zal dan alsnog gecompenseerd moeten worden, hetzij door een financiële vergoeding, hetzij door een grondruil buiten het ruilplan om of uitplaatsing als de eerste twee geen soelaas bieden.	Nee
8.5	Naar uw mening kan van grondeigenaren en -gebruikers niet worden gevergd dat zij dan (<i>lees: bij het niet doorgaan van het ruilplan; red.</i>) worden opgezadeld met een situatie waarin het bestaand gebruik (veelal grasland en/of maisland, dus ten behoeve van veehouderij of akkerbouw) onder het	In het ruilverkavelingsgebied geldt een ander overgangsrecht dan daarbuiten. Het overgangsrecht houdt rekening met het ruilplan en het overgangsrecht is gekoppeld aan het besluit over het doorgaan, maar ook met de mogelijkheid van niet doorgaan van de landinrichting. Inderdaad is het overgangsrecht niet afgestemd met het niet doorgaan van het ruilplan op basis van een	Ja, de overgangsbepalingen worden aangepast.

Nr.	Zienswijze 8	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	overgangsrecht komt te vallen. Een en ander klemmt naar uw mening temeer nu op grond van artikel 13.2 van de planvoorschriften het overgangsrecht is beperkt tot de periode vanaf twee jaar na inwerkingtreding van het provinciale inpassingsplan. Verder is in het overgangsrecht geen voorziening getroffen voor het geval de landinrichting wordt 'afgeschoten' door de bestuursrechter.	gerechtelijke uitspraak die het plan vernietigt. Wij zullen de tekst daarop aanpassen.	
8.6	De overgangsbepalingen zijn volgens uw cliënt, ook los van het voorgaande, in algemene zin in strijd met algemene beginselen van behoorlijk bestuur, met name het rechtszekerheidsbeginsel, het vertrouwensbeginsel en het evenredigheidsbeginsel. Uw cliënt verlangt dat het overgangsrecht bestaat uit de huidige bepalingen sub a en b, en dat de rest van de bepaling wordt geschrapt. De bepaling onder c is volgens hem in strijd met het evenredigheidsbeginsel omdat het een afwisselend gebruik van landbouwgrond ten behoeve van grasland en maïsland onmogelijk maakt. De bepalingen welke zijn weergegeven met bullets zijn volgens hem in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel omdat het overgangsrecht afhankelijk wordt gemaakt van een onzeker voorval.	Als een wisselend gebruik nu gebruikelijk is valt ook dat onder het overgangsrecht. Bepalend is hoe de gronden de voorgaande jaren aantoonbaar (in overeenstemming met het bestemmingsplan) zijn gebruikt. Wij kunnen ons niet vinden in de stelling dat de overgangsbepalingen, zoals die zijn opgenomen, afhankelijk zijn van "een onzeker voorval", zeker niet nadat wij de overgangsregels hebben aangepast zoals hiervoor is aangegeven. Het enige wat onzeker is, is het tijdstip waarop het overgangsrecht binnen het landinrichtingsgebied in werking treedt.	Nee
8.7	Uw cliënt ziet niet in wat wordt beoogd met de verwijzing naar de richtlijnen 79/409 en 92/43 EEG omdat die richtlijnen sowieso van toepassing zijn voor zover het plangebied is gelegen in het Natura2000-gebied.	Uiteraard zijn de richtlijnen hoe dan ook van toepassing. De Europese wetgeving waarnaar verwezen wordt bepaalt dat strijdig gebruik direct na het vaststellen van het PIP moet worden beëindigd. De verwijzing moet duidelijk maken dat het gebruikelijke overgangsrecht niet van toepassing is op het met de richtlijn strijdige gebruik. Afwijkend van de richtlijn hebben wij bepaald dat het strijdige gebruik niet direct hoeft te worden beëindigd.	Nee
8.8	Uw cliënt ziet überhaupt niet in waarom er in dezen een provinciaal inpassingsplan gemaakt zou moeten worden, dat de vigerende gemeentelijke beheersverordening als het ware overruled. Dit inpassingsplan komt naar het oordeel van uw cliënt neer op het eenzijdig doordrukken van maatregelen ten behoeve van de natuur, de agrarische belangen zijn hieraan volkomen ondergeschikt gemaakt. Bij de wijziging van een gemeentelijk bestemmingsplan of beheersverordening kunnen en zullen deze belangen beter in kaart worden gebracht en tegen	In tegenstelling tot het beeld dat kennelijk bij uw cliënt leeft, is er procedureel en inhoudelijk geen verschil tussen een gemeentelijk bestemmingsplan en een provinciaal inpassingsplan. Juridisch bestaat het verschil er alleen uit dat niet de gemeenteraad het plan vaststelt, maar Provinciale Staten. Verder moet het PIP aan dezelfde juridische regels voldoen als een bestemmingsplan. Het is juist dat het PIP het geldende bestemmingsplan overruled, maar dat zou een gemeentelijk herziening ook doen. De keuze voor een het opstellen van een PIP in plaats van een bestemmingsplan is in afstemming met de gemeente gemaakt. De gemeente heeft de mogelijkheid gehad om te kiezen om zelf een bestemmingsplan op te stellen, maar heeft dat niet gedaan en de provincie gevraagd een PIP op te stellen. Daarnaast geldt dat als er wel een gemeentelijk	Nee

Nr.	Zienswijze 8	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	elkaar worden afgewogen. In dit PIP wordt alleen maar blindgestaard op de (doelstellingen voortvloeiend uit de) Habitatrictlijn, en er volledig aan voorbijgegaan dat ook uit de toepasselijkheid van de Vogelrichtlijn doelstellingen voortvloeien. Deze doelstellingen worden niet meegewogen en lijken volkomen uit het oog te zijn verloren. Er wordt alleen maar gesteld dat er een voldoende groot areaal weidevogelgebied overblijft en dat de nieuwe natuur een verzamel- en uitvluchtpunt is voor de weidevogels. Dat lijkt in tegenspraak met diverse onderzoeken, waaruit naar voren komt dat het grootste probleem voor de weidevogels is het verdwijnen van geschikt leefgebied en dat het van belang is dat er meer geschikte bloemrijke weilanden komen waar kuikens veilig zijn en voldoende voedsel kunnen vinden. Wat de effecten zijn van het creëren van nieuwe natuur ten koste van een weidevogelgebied op de weidevogels is onvoldoende onderzocht en het plan is mitsdien niet met de vereiste zorgvuldigheid voorbereid. Dat er significante gevolgen zullen zijn voor de weidevogels lijdt naar het oordeel van cliënt geen twijfel. Zo verdwijnt er een aanzienlijk areaal fourageergebied voor ganzen, waardoor de druk op het overblijvende agrarisch gebied alleen maar groter zal worden, terwijl voorts op voorhand vaststaat dat de nieuwe natuur alleen maar meer ganzen zal aantrekken, en dit zal ten koste gaan van de weidevogels, terwijl dat nu juist de vogels zijn die je (ook) wilt beschermen. Het negatief effect voor de weidevogels is drieërlei (a) het areaal wordt kleiner (b) ganzen vreten de eerste snee gras op, waardoor kuikens van weidevogels geen schuilplek hebben en (c) de natuurgebieden vormen een geschikte plek voor predatoren, zodat de predatie toeneemt.	bestemmingsplan zou zijn opgesteld, de gemeente ook gehouden is aan het voldoen aan de Europese wetgeving met betrekking tot de N2000 opgave. De uitwerking zal, gelet op het uitgebreide onderzoek dat heeft plaatsgevonden en ook door de gemeente anders gedaan zijn, tot hetzelfde resultaat gekomen zijn. Zie verder zienswijze 2 bij 2.1	
8.9	Uw cliënt is mordicus tegen iedere verhoging van het waterpeil in de directe omgeving van zijn eigendommen en de percelen waarvan hij op grond van een zakelijk of persoonlijke rechten gebruiker is. U verzoekt ons dit uit de plannen te schrappen. U stelt dat zolang de ruilverkaveling niet is afgerond	Zie ook onze reactie bij 8.4. Er zijn geen significante negatieve effecten buiten de begrenzing van het PIP te verwachten en dus ook geen beperkingen in het landbouwkundig gebruik. Binnen de grens is het uitruilen van gronden het uitgangspunt, dus per saldo zullen er binnen de plangrens geen landbouwpercelen meer zijn.	Nee

Nr.	Zienswijze 8	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	met een toedelingsakte het onzeker is welke percelen het betreft. De bedrijfsvoering is gebaseerd op een zo efficiënt mogelijk gebruik van gras- en maïsland en dat is alleen maar mogelijk als het waterpeil daar ook op is afgestemd. Uw cliënt wil vroeg in het voorjaar mest kunnen uitrijden en voorkomen moet worden dat de maïssoogst problemen ondervindt als gevolg van een te hoog waterpeil.		
8.10	De hierboven geschetste problemen/risico's doen zich niet voor, indien in plaats van een verhoging van het waterpeil wordt gekozen voor het verlagen van het maaiveld, door van de percelen met een beoogde natuurbestemming de toplaag af te graven. Cliënt heeft hier in zijn zienswijze tegen het voorontwerp ook al op gewezen en de reactie daarop is onbevredigend en cliënt wil dat dit alternatief alsnog wordt onderzocht en ook wordt betrokken bij de MER. Zulks klemmt temeer nu ieder inzicht in de kosten van maaiveldverlaging ontbreekt, evenals een vergelijking met de (maatschappelijke) kosten van peilverhoging. Evenmin is onderzocht of de af te graven toplaag een bepaalde waarde vertegenwoordigt en welke nuttige bestemming hiervoor kan worden gevonden. De eenzijdige focus op peilverhoging getuigt van een tunnelvisie.	Zie hiervoor ten aanzien van de effecten buiten het plangebied. In het MER zijn alle varianten aan de orde geweest. Nu er geen significante negatieve effecten buiten het plangebied optreden, heeft het kostenaspect (en dus ook de baten) tot de keuze geleid de effecten van afgraven van gronden niet te onderzoeken. Overigens is het financiële aspect niet het enige dat geleid heeft tot het niet verder onderzoeken van deze variant. Zie daarvoor Ad 2 op blz. 34 van Bijlage 5 van het PIP.	Nee
8.11	Het volgende onderwerp in deze zienswijze laat zich samenvatten met het woord "stikstof". In het voorontwerp werd nog de loftrumpet gestoken over de PAS. De PAS werd genoemd als het instrument waarmee ontwikkelingsruimte voor het gebied kon worden gecreëerd en het zou economische groei mogelijk maken. Daaruit blijkt dat de opstellers van het PIP oog hebben gehad voor de positie van de in het gebied gevestigde bedrijven, waaronder cliënt. Inmiddels is duidelijk - en dit wordt ook in het PIP onderkend - dat het PAS een ondeugdelijk toetsingskader is bij de beoordeling van plannen en projecten die aan de Habitatrichtlijn moeten worden getoetst. Dan rijst vervolgens de vraag op welke wijze de opstellers van het PIP dan wel	Het PIP voorziet niet in het creëren van economische ontwikkelruimte op basis van stikstof en is daar, in tegenstelling tot het PAS, ook nooit op gericht geweest. Het PIP is gericht op natuurherstel en het veerkrachtiger maken van de natuur. Ontwikkelingsruimte op basis van stikstof kan pas ontstaan als de Kritische Depositie Waarde (KDW) onder de maximale KDW-norm komt. Het natuurherstel draagt daaraan bij, maar dat is en was geen doel op zich.	Nee

Nr.	Zienswijze 8	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	ontwikkelingsruimte willen creëren en economische activiteit mogelijk willen maken. En dan blijft 'het opeens akelig stil en volstaat u in de beantwoording van de hierop betrekking hebbende zienswijze met de doodoener: "Het ontwerp PIP past binnen het advies van het Europees Hof en de uitspraak van de Raad van State. Het PIP is naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State deels aangepast." Het gaat er niet om of het PIP past binnen de uitspraak van de Raad van State, maar om de beantwoording van de vraag op welke wijze in dit PIP ontwikkelingsruimte en economische activiteit mogelijk blijft nu het PAS wegvalt. Het PIP is derhalve in zoverre in strijd met een goede ruimtelijke ordening en algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Cliënt mocht er op vertrouwen dat er ontwikkelingsruimte zou worden geschapen en dat blijkt nu niet het geval.		
8.12	Een en ander klemmt volgens u temeer nu er op dit moment nog geen duidelijkheid bestaat over het nieuwe stikstofbeleid, wel is inmiddels duidelijk dat er geld beschikbaar zal worden gesteld om knelpunten op te lossen. Het bedrijf van cliënt is een groot melkveebedrijf dat is gesitueerd midden in het Natura 2000-gebied De Wieden, in het Vogelrichtlijngebied en op de rand van het Habitatrichtlijngebied, en zou prima in aanmerking kunnen komen om uitgekocht te worden met als bijkomend voordeel dat er ontwikkelingsruimte ontstaat voor andere (agrarische) bedrijven. Een samenhangende visie op het gebied van stikstof ontbreekt volgens uw cliënt en evenmin is voor hem duidelijk of de door de Minister aangekondigde maatregelen (het legaliseren van PAS-meldingen, vergunningsvrij beweiden en bemesten) juridisch wel houdbaar zijn, cliënt betwijfelt dit. Gelet op al deze onzekerheden bepleit uw cliënt dat het PIP wordt aangehouden totdat er duidelijkheid bestaat omtrent de stikstofmaatregelen, waarna de stikstofproblematiek kan worden ingepast in het PIP en de maatregelen op elkaar kunnen worden afgestemd. Het zou volgens u in strijd met een goede ruimtelijke ordening zijn om het PIP, gelet op	Het stikstofbeleid is nog volop in beweging en staat, zoals hiervoor al is aangegeven, in beginsel los van het PIP. Het is juridisch niet mogelijk om dit te integreren in het PIP, omdat het wetgeving van een hogere orde betreft en is voor het PIP niet direct relevant; indirect wel, omdat met een goed stikstofbeleid de doelen sneller gehaald zullen kunnen worden. Los van het nieuwe stikstofbeleid geldt de Europese verplichting voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. Dit PIP is gericht op deze verplichting, waardoor het noodzakelijk is om deze lopende procedure voort te zetten. Hier is geen sprake van strijdigheid met een goede ruimtelijke ordening. Naar aanleiding van uw laatste opmerking over CO₂-uitstoot kunnen wij u melden dat in de aangewezen gebieden peilen worden verhoogd. Deze peilverhoging heeft als gevolg dat het veen niet meer uitdroogt en oxideert, waarmee de huidige CO₂ uitstoot wordt verminderd. Op deze manier wordt via dit PIP een steentje bijgedragen aan de doelen van het stikstofbeleid (vermindering CO₂-uitstoot).	Nee

Nr.	Zienswijze 8	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	al deze onzekerheden, nu in procedure te brengen. U stelt dat er nu volop wordt gesproken over gebiedsvisies in het kader van de stikstofproblematiek onder regie van de Provincies. Dat dient volgens u met dit PIP geïntegreerd te worden en dan ook aandacht te worden gegeven aan de problematiek van veenweidegebieden en CO ₂ -uitstoot.		
8.13	In het PIP wordt aan de in het plangebied aangewezen percelen de bestemming 'natuur' gegeven. Deze bestemming is veel te rigide; cliënt is van mening dat agrarisch medegebruik mogelijk moet blijven. Denk hierbij aan extensief beweiden of bemaaien. Dan wordt de landbouw in ieder geval nog een klein beetje tegemoetgekomen. Agrarisch medegebruik is ook beter in te passen in de doelstellingen van de Vogelrichtlijn. Zoals bij punt 8 al door u is aangegeven worden naar uw mening alle andere belangen dan "habitatrichtlijn-belangen" niet meegewogen en wordt voorbijgegaan aan andere zaken die er spelen. Die problemen worden volgens u ook niet opgelost, in tegendeel.	Zie onze reactie bij 8.8 en zienswijze 2 bij 2.2, zienswijze 3 bij 3.4 en zienswijze 5 bij 5.2. Beweiding als beheermaatregel is niet meer mogelijk omdat het veel te nat wordt. Alle belangen en zaken worden meegewogen. Zoals aangegeven kan niet alles smet behulp van dit PIP opgelost worden. Soms omdat problemen en belangen tegenstrijdig aan elkaar zijn, en soms omdat het niet een provinciale opgave betreft (zoals het stikstofbeleid)	Nee
8.14	In de reactie op het voorontwerp heeft cliënt al aangegeven dat hij wenst dat er een fietspad langs de Hevenweg wordt aangelegd naar het pontje van Jonen, omdat de Hevenweg veelvuldig wordt gebruikt door grote landbouwvoertuigen. Dit verdraagt zich niet met een intensief gebruik door recreatieve fietsers. Deze zienswijze wordt gehandhaafd.	Zoals wij al hebben aangegeven ligt dit verzoek buiten de scope van ons project. U dient dit punt bij de gemeente als eigenaar van de weg en bevoegd gezag aanhangig te maken. Binnen de bestemming Natuur van het PIP wordt het bewust uitgesloten, omdat de aanleg van een fietspad kan leiden tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen.	Nee
8.15	Ten slotte stelt u: indien en voor zover wij van mening zijn dat het PIP (op hoofdlijnen) ongewijzigd moet worden vastgesteld, dan wenst uw cliënt dat ook alle door hem ingebrachte en (naar verwachting) toe te delen percelen de bestemming 'natuur' krijgen en dat de begrenzing van het plan in zoverre wordt aangepast. Als er geen toekomstperspectief is en er geen zicht is op verdere ontwikkeling van het bedrijf, dan is het beter om het maar te transformeren tot natuurterrein en dan zal cliënt zijn bedrijf voortzetten op een locatie waar wel ontwikkelingsmogelijkheden zijn. Gelet op alle	De uitvoeringscommissie heeft een ontwerp-ruilplan opgesteld en in het voorjaar 2019 ter inzage gelegd. Tegen dit ontwerp-ruilplan zijn zienswijzen ingediend. Momenteel handelt de commissie de zienswijzen af. Uw cliënt heeft ook een zienswijze ingebracht en is gehoord door de commissie. De commissie is verplicht uw cliënt percelen toe te delen die in redelijke mate qua aard en hoedanigheid vergelijkbaar zijn met de ingebrachte percelen. De uitvoeringscommissie streeft ernaar komend najaar het ruilplan vast te stellen. De door ons ingeschakelde rentmeester is in gesprek met uw cliënt en zijn adviseur over de mogelijkheden van grondruil binnen het ruilplan van de landinrichting. In afstemming met de landinrichtingscommissie wordt getracht dit naar wens op te lossen.	Nee

Nr.	Zienswijze 8	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	zaken die er spelen is uitkoop van het bedrijf van cliënt de enige overblijvende optie.		
	Conclusie	De zienswijze leidt tot aanpassing van het PIP en wel tot aanpassing van de overgangsbepalingen.	

Nr.	Zienswijze 9	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
9.1	1.2 Het bestaand agrarisch gebruik, waaronder rietteelt wordt aangemerkt als niet in lijn met de inrichting van de gebieden als natuurland. Het is uw mening dat mocht rietteelt al als agrarisch gebruik gezien worden dat rietteelt feitelijk natuurbeheer is en derhalve wel degelijk in lijn is met de inrichting van genoemde natuurgebieden.	Rietteelt buiten de op de verbeelding aangegeven zones wordt inderdaad als natuurbeheer gezien en dus in lijn met de inrichting van de natuurbieden, maar niet op de wijze zoals u die voor ogen hebt. Het verschil zit namelijk in de oogstfrequentie. Commercieel rietmaaien gebeurt frequenter dan rietsnijden als natuurbeheer. De Grote Karekiet, de Roerdomp en andere soorten zijn met name gebaat bij overjarig riet en dat is voor de rietteelt van veel lagere economische waarde. Als riettelers daar brood in zien kunnen zij zich aanmelden voor het beheer. Zie ook het volgende punt. Wij zien geen reden de toelichting op dit punt te herzien.	Nee
9.2	1.4 In de beheerfase worden de ingerichte gronden doorgeleverd aan beheerders, dit kunnen uiteraard ook particuliere beheerders zijn dus niet uitsluitend TBO's	Zie zienswijze 2 bij 2.2. Het eigendom kan los gezien worden van het feitelijke beheer. Er is ook de mogelijkheid van zelfrealisatie.	Nee
9.3	3.3.1 Rietteelt is feitelijk een natuurbeheergebruik en derhalve nauwelijks als agrarisch aan te merken en dus hoeft dit niet strijdig te zijn met de geplande natuurontwikkeling	Zie onze reactie onder 9.1.	Nee
9.4	3.5.1.2 Het extensief beheren van rietland zoals hier benoemd eens per 2 of 3 jaar maaien is geen duurzame vorm van beheer gezien de hoge kosten en de grote kans op snelle verbossing van deze rietlanden.	Zie onze reactie onder 9.1.	Nee
9.5	3.5.1.4.2 Het reeds aanwezige rietland zou niet voldoen aan de eisen die de soorten stellen aan rietland. Dit kunnen we ook anders benaderen, het bestaande rietland voldoet prima aan de huidige aanwezige soorten.	Wij zijn het niet eens met uw omgekeerde benadering. De aanwezige soorten kunnen nog niet voldoende profiteren van het bestaande rietland omdat het te weinig overjarig riet bevat en daarmee is de levensvatbaarheid van de soort onvoldoende gegarandeerd. Leidend zijn de doelen zoals aangegeven in het N2000 beheerplan.	Nee

Nr.	Zienswijze 9	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	Conclusie	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP	

Nr.	Zienswijze 10	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
10.0	U richt zich in uw zienswijze op de plannen om in de Wieden de komende 18 jaar in het totaal 270 ha, voornamelijk 70-80 jaar oud moerasbos te kappen, de veengronden af te graven met als doel petgaten te creëren. Feitelijk gaat het volgens u om een reconstructie van een open mijnbouw gebied. Een reconstructie gemotiveerd met ecologische motieven waarbij historische ontwikkelingen leidraad zijn voor keuzes waar de aanleg zou kunnen plaatsvinden. Hierna somt u een aantal wereldwijde, Europese en landelijke ontwikkelingen en waarnemingen op die hier niet herhaald worden omdat ze de opmaat zijn voor u eigenlijke zienswijze. Vanuit uw observatie komt u tot de volgende opmerkingen/vragen:	Deze inleiding wordt voor kennisgeving aangenomen.	Nee
10.1	Is anno 2020 het kappen van 2,7 km² volwassen moerasbosecosysteem en het uitgraven van veen wel verantwoord? Hebben we hier niet te maken met een oud plan dat in de loop van de tijd niet of onvoldoende is geactualiseerd en maar marginaal is getoetst aan urgente thema's zoals klimaatverandering en behoud biodiversiteit?	Er is door ecologen van Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en de provincie goed nagedacht wat er nodig is voor behoud van de biodiversiteit van De Wieden en De Weerribben. Zij achtten cyclisch beheer (zie hierna) hierbij essentieel. Een belangrijk onderdeel van het cyclisch beheer is het maken van kleine open wateren (petgaten). Het cyclische beheer is vastgelegd in het Natura 2000 beheerplan. Dit plan is getoetst, en goed bevonden, door een onafhankelijke commissie van wetenschappers. Veel van deze bijzondere natuurwaarden van De Wieden (w.o. veel Natura 2000 habitattypen en - soorten uit het aanwijzingsbesluit) zijn afhankelijk van het cyclische beheer. Dit cyclische beheer is te omschrijven als beheer voor de lange termijn, in tegenstelling tot bijvoorbeeld maaibeheer, dat jaarlijks wordt uitgevoerd. Het cyclisch beheer bestaat onder andere uit het maken van open wateren. In deze wateren kan één van de belangrijkste processen van het laagveen plaats gaan vinden; verlanding. Het graven van petgaten werd vroeger uitgevoerd in het kader van de brandstofwinning (mijnbouw, zo u wilt). Nu wordt hetzelfde beheer uitgevoerd in het kader van het natuurbeheer. Het beheer past dus bij de cultuurhistorie van het gebied.	Nee

Nr.	Zienswijze 10	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
		In het aanwijzingsbesluit zijn onder andere de Natura 2000 habitattypen Trilveen (H71400A), Veenmosrietland (7140B), Galigaanmoeras (H7210), Kranswierwateren (H3140) en Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (H3150) en habitatsoorten Groenknolorchis (H1903), Gestreepte waterroofkever (H1082) en Gevlekte witsnuitlibel (H1042) afhankelijk van kleine open wateren (petgaten), die op termijn weer gaan verlanden. Zonder cyclisch beheer zouden deze Natura 2000 habitattypen (en alle soorten die daarin voorkomen) onherroepelijk verdwijnen uit het gebied. Het aanleggen van petgaten is dus voorwaardelijk voor het behoud van de biodiversiteit van het gebied. Er is door gebrek aan geld een achterstand ontstaan in het aanleggen van petgaten. Als de achterstand is ingehaald, zal het cyclische beheer weer een stuk extensiever worden. De klimaatverandering heeft ook onze zorg. De klimaatverandering heeft zeker een rol gespeeld bij de keuzes die gemaakt zijn bij het opstellen van de maatregelen. • In de offertes vragen wij de aannemers na te denken over milieuvriendelijke alternatieven bij de uitvoer. • Bij de verwerking van het materiaal is nagedacht over de milieueffecten. Er wordt nu bijvoorbeeld een vooroever aangelegd in de Beulakerwijde. Deze vooroever is nodig om verdere afslag van de oever te voorkomen. Maar wij gaan deze vooroever ook gebruiken om daar zo veel mogelijk van het veen dat vrijkomt bij het graven van petgaten onder water te verwerken. Deze relatief nieuwe methode van verwerking zal worden begeleid met een onderzoek naar de eventuele uitstoot van broeikasgassen. Overigens is het zo dat de petgaten op termijn weer gaan verlanden. Hierbij zullen ze weer koolstof gaan opslaan. Het gebied zal in situatie komen waarbij afgraven en aangroei in evenwicht zullen zijn en waarin het areaal bos min of meer gelijk zal blijven (maar wel ouder mag worden).	
10.2	Uit studies van OBN blijkt dat hergroei van veen in petgaten nog geen vanzelfsprekendheid is en dat deze aanpak niet altijd het verwachte resultaten geeft. Vraagt dit niet om meer monitoring van al bestaande petgaten en kennisopbouw over het verloop van de verlanding?	Er is in het kader van OBN veel onderzoek gedaan naar de wijze waarop successie plaatsvindt. Er heeft onder andere een landelijk onderzoek plaatsgevonden naar de verlanding in petgaten. Ook is er in meerdere onderzoeken speciaal gekeken naar de verlanding in petgaten in de Kop van Overijssel. Er is bekend dat de successie als gevolg van een mindere water- en luchtkwaliteit nu anders verloopt dan enige jaren geleden. De locaties waar de successie nog verloopt zoals vroeger (de zogenaamde mesotrofe verlanding, waarbij trilveen wordt gevormd), zijn zeer schaars geworden. Dit is zorgelijk in het licht van het duurzaam behoud van de biodiversiteit in De Wieden en De Weerribben. Het OBN onderzoek heeft geleid tot een advies voor normen voor water- en luchtkwaliteit.	Nee

Nr.	Zienswijze 10	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
		Het grootste deel van de huidige trilvenen van De Wieden en Weerribben zijn gevormd na het instellen van een vast peilbeheer als gevolg van de ingebruikneming van het gemaal Stroink in 1928. Een stabiel peil heeft de verlanding juist versneld. Er zijn dan ook geen hydrologische knelpunten geconstateerd in relatie tot de gewenste successie. Er zijn bij het opstellen van de maatregelen voor Natura 2000 maar liefst drie leden van het OBN-deskundigenteam Laagveen en zeelei direct betrokken. We zijn dan ook in staat om binnen dit project de nieuwste wetenschappelijke kennis direct toe te passen bij het opstellen van de te nemen maatregelen. En ja, het is inderdaad van belang om de verlanding van bestaande en nieuwe petgaten nauwlettend te volgen; dat gebeurt ook.	
10.3	Is overwogen een substantieel kleiner areaal te kiezen en alleen op die locaties petgaten aan te leggen waar de beoogde successie het meest kansrijk is?	Zoals hiervoor al toegelicht is zijn er geen hydrologische knelpunten geconstateerd in relatie tot de gewenste successie. Er is op dit moment een werkgroep bezig om concrete maatregelen te formuleren voor het op orde brengen van de waterkwaliteit. Daarnaast zal er binnenkort gestart worden met een gebiedsproces, welke moet leiden tot een reductie van de stikstofdepositie in het gebied. Wij hebben er alle vertrouwen in dat deze zaken ertoe zullen leiden dat de in een groot deel van het gebied weer de situatie weer zo zal zijn, dat er voldoende ruimte is voor de successie, welke nodig is voor het duurzaam behoud van de natuurwaarden (w.o. ook de Natura 2000 doelen). Er is in samenspraak met meerdere partijen gekozen om te beginnen met minder petgaten graven dan oorspronkelijk het plan was. Het gaat in eerste instantie om 45 ha. Ook de locaties worden bepaald op basis van kansrijkheid wat betreft verlanding.	Nee
10.4	Het ontbossen, het graven van petgaten, het verplaatsen van de bagger over een grote afstand, de (eventuele) aankoop van grond i.v.m. herplantplicht en de herplant kost vele tientallen miljoenen euro's. De vraag is en [of; red.] deze hoge kosten wel verantwoord zijn en [het geld; red.] niet op een veel betere manier ingezet kunnen worden in de Wieden of elders.	De doelen uit het Natura 2000 beheerplan zijn juridisch bindend. Dat betekent dus ook dat maatregelen moeten worden uitgevoerd, welke nodig zijn om de doelen te halen. Er heeft in voorbereiding op de maatregelen uit het Natura 2000 beheerplan een studie plaatsgevonden met als vraag of het mogelijk is de doelen te halen voor lagere kosten. Helaas heeft deze zoektocht geen goedkopere alternatieven opgeleverd. Er is in samenspraak met meerdere partijen gekozen om te beginnen met minder petgaten graven dan oorspronkelijk het plan was. Het gaat in eerste instantie om 45 ha. Het is overigens niet zo dat het geld alleen maar voordelen heeft voor de natuur. Wij voeren het werk zo veel mogelijk uit met lokale ondernemers. Wij versterken zo de lokale economie. De zoektocht naar goedkopere alternatieven stopt nooit. Steeds weer zullen wij blijven zoeken naar het meest goedkope alternatief voor de maatregelen.	Nee
10.5	Het verlies van zo'n groot areaal moerasbos is niet uit te drukken in geld, maar ontegenzeggelijk is dit een groot verlies, omdat Nederland niet rijk is aan	Het is juist dat de waarde van moerasbos niet is te overschatten. Wij willen dan ook een substantieel oppervlak moerasbos duurzaam behouden in De Wieden (zie verderop in dit antwoord).	Nee

Nr.	Zienswijze 10	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	moerasbossen. Waarom is in de stukken deze 'verliespost' zo onderbelicht? Het is bekend dat met name oudere bossen een bijzondere diversiteit kennen.	Maar het is ook zo dat in lijn met het landelijke beeld, de soorten van open terreindelen het beduidend slechter doen dan soorten van het bos (zie bijvoorbeeld ook het laatste Living Planet rapport van het WNF). Vroeger kwamen in de Kop van Overijssel soorten voor als de Blauwe - en de Grauwe kiekendief, ook de Velduil was vaste bewoner. Bij uitstek soorten van grote open landschappen. De Wulp komt gelukkig nog voor, maar ook zij is sterk achteruitgegaan als gevolg van de verbossing in de Kop van Overijssel. De Grote vuurvliinder is onlangs verdwenen uit De Wieden, gelukkig komt ze nog voor in De Weerribben. Voor soorten als het Paapje en de Kwartelkoning, soorten die onderdeel uitmaken van het Natura 2000 aanwijzingsbesluit, is uit recent onderzoek gebleken dat het gebrek aan landschappelijke openheid een knelpunt is in De Wieden. Er is dus veel voor te zeggen om de landschappelijke openheid te behouden en waar nodig te versterken. Het oppervlak bos in De Wieden (en De Weerribben) is na 1900 sterk toegenomen. In De Wieden was er rond 1900 naar schatting minder dan 200 ha bos, nu is dat meer dan 700 ha. De bossen zijn recentelijk gekarteerd en zijn in goed in beeld. Er is een waardenkaart gemaakt van de bossen. Hierbij zijn de natuur-, cultuurhistorische en landschappelijke waarden van deze bossen in beeld gebracht. Belangrijke zaken die hierbij onder andere naar voren kwamen: • De oudere (kooi)bossen zijn in het licht van de biodiversiteit veel rijker dan de bossen die later zijn ontstaan. Deze oude bossen blijven sowieso gespaard. • Er zijn veel kleine jonge bosjes, maar er zijn onvoldoende grote kernen moerasbos. Een moerasbos gaat pas echt als een bos functioneren als het ten minste 50 ha is. Er is besloten enkele locaties aan te wijzen waar het moerasbos substantieel in oppervlak mag toenemen. Het gaat om de locaties rond de bestaande oude boskernen van de Otterskooi (Dwarsgracht), de Klaverskooi (Belt-Schutsloot) en de Bakkerskooi (Wanneperveen). • Waardevolle en bijzondere bostypen die buiten deze boskernen liggen, zullen behouden blijven. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om stukken van het Natura 2000 habitatype Hoogveenbos (H91D0), de (inter)nationaal zeldzame Moerasvaren-elzenbroekbossen en laurierwilgen- en gagelstruweel. • Cultuurhistorisch waardevolle bos(jes), zoals geriefhoutbosjes en (restanten van) eendenkooien zullen behouden blijven. • Er zijn landschapstypen gedefinieerd, waarbij weinig bos past of juist wat meer bos.	

Nr.	Zienswijze 10	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
		Het huidige areaal bos (en de ligging daarvan) staat het behalen van sommige Natura 2000 doelen in de weg. Vrijwel alle Natura 2000 doelen vragen om meer openheid. Denk bijvoorbeeld aan de Grote vuurvliinder en de Watersnip. Ook is er ruimte nodig voor het eerder genoemde cyclische beheer om alle Natura 2000 habitattypen duurzaam te behouden. Op basis van alle hierboven genoemde criteria worden locaties voor het verwijderen van bos aangewezen. Er zal zeker zo'n 500 ha bos duurzaam blijven bestaan in De Wieden. Wij denken daarmee de bijzondere waarden van moerasbos te behouden en zelfs te versterken. P.S: Overigens is het zo dat voor het behoud van het (inter)nationaal zeldzame Moerasvaren-elzenbroekbos (een bostype dat voorkomt op een dunne kragge) het ook voorwaardelijk is dat er telkens opnieuw open water wordt gecreëerd.	
10.6	Als het moerasbos in de zuidelijke Wieden wordt gekapt zullen de contouren van het industriegebied van Zwartsluis zichtbaar worden vanuit de Schutsloterwilde. De vraag is of met deze landschappelijke achteruitgang rekening is gehouden.	Landschapsschoon, waarvan de landschappelijke diversiteit een onderdeel is, zijn een afweging bij het beheer van De Wieden. Het lastige hierbij is dat deze zaken moeilijk zijn te objectiveren. De een houdt van een meer gesloten landschap, de ander juist van een open landschap. Bij het presenteren van de plannen voor het verwijderen van enkele bossen rond Zwartsluis was het juist zo dat wij veel positieve reacties hebben ontvangen. Mede gesteund door deze positieve reacties hebben wij de maatregelen verder uitgewerkt. Helaas kunnen we er niet voor zorgen dat iedereen tevreden is. Laat onverlet dat wij het betreuren dat u ontevreden bent met de voorgestelde maatregelen.	Nee
10.7	Uw conclusie: - Dit plan is niet voldoende getoetst aan de urgente ecologische opgaven waar de wereld voor staat. - De zeer hoge kosten en het verlies van het moerasbos wegen niet op tegen de onzekere baat van de successie die met de petgaten wordt beoogd. Landschappelijk is het een verarming mede omdat in een deel van de Wieden de contouren van het industriegebied bij Zwartsluis zichtbaar zullen worden.	Hierboven hebben we proberen uit te leggen dat successie nu plaats vindt op kleine schaal, maar dat er in de toekomst zeker successie plaats vinden omdat er hard gewerkt wordt aan het reduceren van stikstofdepositie en aan het verbeteren van de waterkwaliteit.	Nee
	In lijn met bovenstaande verzoekt u ons: - af te zien van het huidige plan om de komende 18 jaar 2,7 km² petgaten te graven; - het plan te herzien en daarbij fors af te schalen; - gebieden te selecteren vanuit het oogpunt van kansrijkheid en; - maximaal te voorkomen dat oude moerasbossen worden gekapt.	Voor zover uw verzoek betrekking heeft op dit plan kunnen wij stellen dat het plan fors is afgeschaald, maar dit had vooral een financiële reden. Dit is niet helemaal juist. We menen vooralsnog met minder petgaten ook de doelen te kunnen halen. Hierdoor heeft er een extra selectie in locatiekeuze plaats gevonden. Oude zeer waardevolle moerasbossen worden nooit gekapt.	

Nr.	Zienswijze 10	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	Conclusie	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP	

Nr.	Zienswijze 11	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
11.1	Hierbij wil u bezwaar maken op Natura 2000 ontwerp inpassingsplan De Wieden. In het ontwerp is vooral aandacht voor de inrichting van de gebieden. Bijvoorbeeld het gebied in Muggenbeet. Maar het is niet duidelijk wat de externe werking van deze inrichting en verandering van natuur zal zijn voor boeren in de omgeving van De Wieden.	De externe werking van de hydrologische en ecologische aanpassingen is onderzocht en levert geen significante beperkingen op. Het MER en het hydrologisch onderzoek laten zien dat er geen significant negatieve effecten zijn te verwachten aan de Jan van Nassauweg. De effecten op het gebied van stikstof zijn op de lange termijn (20-30 jaar) positief voor de omgeving, doordat door de vernatting de weerbaarheid van de stikstofgevoelige habitatsoorten wordt vergroot en de negatieve effecten van de huidige stikstofdepositie worden verminderd.	Nee
11.2	Voor de potentiële ontwikkeling van uw landbouwbedrijf is Natura2000 een behoorlijke factor. Natura2000 belemmert of maakt verder ontwikkeling onmogelijk of extra duur door invulling extra (technische)maatregelen.	Uw bedrijf ligt op 1,7 km afstand van het N2000-gebied, die afstand verandert niet. Op het gebied van stikstofemissie/-depositie ondervindt uw bedrijf mogelijk al negatieve effecten door de <u>bestaande</u> situatie. Zoals hiervoor aangegeven is de bedoeling door de maatregelen uit het plan dit op de lange termijn te verminderen.	Nee
11.3	Het is niet duidelijk uit het inpassingsplan hoe dit nog aanvullend effect gaat hebben op onze toekomstige ontwikkeling. Omdat het niet duidelijk is maak ik bezwaar tegen het inpassingsplan.	Zie hiervoor.	Nee
	Conclusie	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP	

Nr.	Zienswijze 12	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
12.1	Er zijn inrichtingsmaatregelen ingetekend op regulier verpachtte grond. U stelt dat dat gebeurd is zonder dat u daar iets vanaf weet, u vindt dit niet kunnen.	Wij kunnen deze opmerking niet plaatsen. Met u zijn juist afspraken gemaakt dat uw reguliere pacht naar een perceel van Natuurmonumenten aan de Hevenweg wordt verplaatst, zodat de agrarische bedrijfsvoering kan worden voortgezet. Naar onze mening gaat u er daarbij op vooruit, want de huidige pachtpercelen zijn vaarland en het toekomstige pachtperceel ligt aaneengesloten aan de verharde Hevenweg. Er is, naar aanleiding van het overleg met u, een bestaand rietteeltgebied toegevoegd op de verbeelding (zie Ambtshalve wijzigingen bij V1).	Nee

Nr.	Zienswijze 12	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
12.2	Agrarisch gebruik mag straks niet meer in de nieuwe natuur (strijdig gebruik) elders staat dat rietteelt onder agrarisch gebruik valt mag rietsnijden straks dus niet meer?	De door u getrokken conclusie is juist. Alleen op gronden die aangeduid zijn als 'specifieke vorm van natuur – rietteelt' is rietteelt nog toegestaan. Voor de overige rietpercelen geldt dat het eens in de drie jaren gesneden mag worden.	Nee
12.3	Bij 3.5.1.4.5 en dan bij kade Hevenweg 5. Er was volgens u overlegt dat de kade aan de natuurzijde komt te liggen om beheer voor de natuurstukken mogelijk te maken met de kanttekening dat u de kade mocht gebruiken om te keren. Nu constateert u dat er een afrastering geplaatst wordt en dan kan dat dus volgens u niet.	Uitgangspunt bij het leggen van de kade en het bepalen van de grens is dat het huidige gebruik niet mag verslechteren, maar ook niet hoeft te verbeteren. In de huidige situatie is er geen kade die gebruikt kan worden om te keren. Dit zal in de toekomstige situatie ook niet het geval zijn. Daarbij komt dat de kade aan de natuurzijde is geprojecteerd, op eigendom van Natuurmonumenten. Bij de ontwikkeling van het plan is op verzoek van het waterschap, de beheerder van de kade als uitgangspunt gehanteerd dat dubbel gebruik van de kaden voorkomen dient te worden om zodoende de waterveiligheid optimaal te garanderen.	Nee
12.4	Volgens u bestaat door het aanleggen van de nieuwe kade de kans dat de percelen door het gewicht van de kade onderuit gaan zakken. U gaat er van uit dat hier rekening mee gehouden wordt en dat het eventueel ook opgelost gaat worden.	Met de opbouw van de kade wordt hier rekening mee gehouden. In de uitvoeringsfase wordt de opbouw van de kade verder technisch uitgewerkt en wordt ook dit criteria getoetst.	Nee
12.5	Verder was er volgens u overlegt dat er in elke sloot een dam zou komen en niet om en om. U stelt dat u hier na de verslaglegging van het overleg ook op heeft gereageerd maar hier niets meer van hebt gehoord. Nu concludeert u dat er maatregelen worden opgevoerd die NIET overlegd zijn.	Uitgangspunt bij de inrichting van de percelen is dat de huidige situatie niet verslechterd en gebruik van het land op dezelfde manier kan als voorheen. Wij hebben geconcludeerd dat in de huidige situatie niet op elk perceel een dam ligt en op basis daarvan zijn deze niet ingetekend in de nieuwe plannen. Deze uitgangspunten zijn met u in het veld besproken.	Nee
	Conclusie	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP	

Nr.	Zienswijze 13	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
13.0	Namens een veertiental agrarische bedrijven die in en rondom het natura 2000 gebied 'de Wieden' wonen, werken en ondernemen spreekt u uit dat zij zich ernstig zorgen maken over hun voortbestaan. De grote vraag die u zich juist nu stelt is: "Is het anno 2025 nog mogelijk om een gangbaar en/of biologisch landbouwbedrijf te runnen met voldoende ondernemersvrijheid en toekomstperspectief rondom het Natura 2000 gebied 'De Wieden'?" Uw zorg wordt versterkt door een aantal andere	Deze inleiding wordt voor kennisgeving aangenomen.	Nee

Nr.	Zienswijze 13	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	ontwikkelingen die hun bedrijven raken en onduidelijkheid geven over de continuïteit op zowel langere als kortere termijn. Onderstaand geeft u een korte opsomming. • Het stikstofbeleid van de provincie alsmede van de regering • Het sneuvelen van de PAS, bedrijven welke onder de PAS een melding hebben gedaan of wiens vergunning is toegekend, maar vernietigd door de uitspraak van de Raad van Staten, leven in grote onzekerheid of ze wel een NB-Vergunning krijgen. • Bemesten van agrarisch grond rondom N2000 gebieden dat niet officieel gelegaliseerd is • Het scheurverbod van agrarisch grond binnen de vogelrichtlijn • Moeizaam landinrichtingsproject welke door het scheurverbod bijna onmogelijk wordt. • De toenemende ganzen/zwanen populatie binnen het gebied, deze veroorzaken veel schade aan de graslandpercelen van de bedrijven. • Afschot/bestrijden van de ganzenpopulatie wordt onmogelijk gemaakt door bureaucratie. • Veenweidevisie Volgens u is er voor u als ondernemers al genoeg reden tot zorg en daarbij komt ook het provinciaal inrichtingsplan. U constateert dat er een groot deel agrarische grond verloren gaat voor natuurontwikkeling en dat een aantal bedrijven moeten óf verplaatsen óf op een andere manier verder gaan ondernemen. Dit heeft volgens u ingrijpende gevolgen voor de leefbaarheid en de toekomst van het gebied. U constateert dat er veel geld wordt geïnvesteerd in het proces van dit N2000 gebied. U als ondernemers blijft echter met grote vragen zitten. In de onderstaande punten is door u uiteengezet welke zorgen en bezwaren u ziet bij dit provinciaal inrichtingsplan.		
13.1	<u>Wijziging van bestemming van de grond.</u> Binnen het provinciaal inrichtingsplan vervalt de bestemming 'agrarisch' op de gronden die worden	Er is geen aanleiding te verwachten dat zich hier Habitattypen gaan ontwikkelen. Ook al zou dat op de lange termijn het geval zijn, dan heeft dat geen negatieve gevolgen omdat daarvoor eerst een aanwijzing als	Nee

Nr.	Zienswijze 13	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	omgezet naar natuur, daarnaast ligt op bepaalde gedeelten van het gebied 'Muggenbeet' en 'Verbinding Wieden - Vollenhovermeer' nu de vogelrichtlijn. U vraagt zich af of hier na de inrichting van de gebieden ook de habitatrichtlijn op komt te liggen. Dit is volgens u op dit moment niet duidelijk, en u vraagt zich af als dit zo is wat dan de effecten voor de landbouwers in het gebied zijn?	Habitatrichtlijngebied noodzakelijk is. Een dergelijk aanwijzing gaat (in het geval dat dat aan de orde zou zijn) dan met de nodige openbare voorbereidingsprocedures gepaard. Zie ook Zienswijze 2 bij 2.1.	
13.2	<u>Toename schade door o.a. ganzen</u> Als gevolg van de verdergaande vernatting en ruimte voor natuurontwikkeling verwacht u een verdere toename van de populatie ganzen en zwanen. Uw inschatting is dat door de verbetering van de omstandigheden de populatie verder zal toenemen en dat de kans op verdergaande landbouwschade toe zal nemen. U merkt op dat er in het PIP geen risicoanalyse is opgenomen t.a.v. schade aan de landbouw.	Wij monitoren de ontwikkeling van de habitats en daarbij monitoren wij o.a. ook de effecten van de ganzen. Het areaal Engels raaigras (voedingsbron voor ganzen) neemt door de maatregelen af, dus is de verwachting dat de aantallen niet toe zullen nemen. Zonder toename van ganzen is er ook geen toename van stikstof. Overigens zijn er o.a. ten aanzien van de ganzen afspraken vastgelegd met de Faunabeheereenheid Overijssel in het Faunabeheerplan . Ongewenste ontwikkelingen worden ook in dat kader bewaakt en beheerd. Voor schade die ontstaat, kan een beroep worden gedaan op de provinciale schaderegeling.	Nee
13.3	<u>Toekomstperspectief agrarische gebruik</u> Het proces brengt volgens u ingrijpende wijzigingen met zich mee t.a.v. het agrarisch gebruik. Gronden worden afgewaardeerd en het volwaardig benutten en gebruik wordt hiermee verminderd. De agrariërs rond de nieuwe gebieden waar wel reguliere gebruik mogelijk is, hebben twijfels over de toekomst t.a.v. het gebruik. Uw vraag is dan ook: "Kunnen er garanties gegeven worden dat dit niet aan de orde is en komt?"	U vraagt of wij garanties kunnen geven dat er op de gronden rondom de nieuwe natuur in de toekomst geen beperkingen komen t.a.v. het agrarische gebruik en dat ze hun waarde blijven houden t.o.v. vergelijkbare agrarische gronden welke niet rondom de nieuwe natuur liggen. <u>Beperkingen:</u> De begrenzing van het Natura 2000-gebied is op Europees niveau vastgelegd. In het Natuurnetwerk Nederland (NNN) voor Overijssel zijn Uitwerkingsgebieden ontwikkelopgave Natura 2000 aangegeven. Voor De Wieden liggen die bijna allemaal binnen de Natura 2000-begrenzing. Twee percelen van Natuurmonumenten liggen er buiten. Die zijn echter al ingericht als natuur. Er is op dit moment geen aanleiding aan te nemen dat er nog verdere uitbreidingen noodzakelijk zijn. <u>Economische waarde:</u> Een vergelijking met andere agrarische gronden die niet rondom nieuwe natuur liggen is niet reëel. De economische waarde wordt immers mede bepaald door de verwachte ontwikkelingen rondom. Aangezien de gronden al lang als Natura 2000-gebied en Uitwerkingsgebied zijn aangegeven zullen de waarden al lager liggen. De daadwerkelijke aanleg kan van invloed zijn op de economische waarde. <u>Garanties:</u> Garanties voor de toekomst kunnen wij uiteraard niet geven. Veel hangt af van factoren die wij niet in de hand hebben. Daarvan zijn klimaatverandering en marktwerking de meest onzekere.	Nee
13.4	<u>Bemestingsnormen</u>	De inrichtingsmaatregelen van dit Inpassingsplan hebben geen gevolgen voor de bemestingsnormen.	Nee

Nr.	Zienswijze 13	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	Aansluitend bij punt 3 vraagt u aandacht voor het geven van duidelijkheid voor het in stand houden van de reguliere bemestingsnormen voor gronden rondom de nieuwe natuur. U vraagt ons of wij kunnen aangeven dat voor deze aanpassingen geen wijzigingen zullen volgen.		
13.5	<u>Stikstofruimte - nieuwe habitattypen</u> In het gebied wordt ingezet op het realiseren van nieuwe habitatten. Dit ontwikkelperspectief gericht op deze habitattypen heeft volgens u ook een keerzijde nl. de beperking in de benutting van de aanwezige stikstofruimte. Met name de agrarische bedrijven in de nabijheid van de blauwgraslanden / veenmosrietlanden ervaren volgens u hierover veel onduidelijkheid en vrezen nieuwe beperkingen en inzichten in de nabije toekomst. U vraagt ons of wij nader kunnen onderbouwen wat de mogelijke effecten zijn van de ontwikkeling van deze nieuwe habitatten.	Zie onze reactie bij zienswijze 11 bij 11.1. Als stikstofgevoelige habitats zich dichterbij de agrarische bedrijven gaan ontwikkelen kan dat gevolgen hebben voor de bedrijfsontwikkeling. Wanneer dat gaat plaatsvinden is op dit moment niet in te schatten, maar dat zal niet op korte termijn zijn. De Kritische Depositiewaarde (KDW) is in beginsel bepalend voor de ontwikkelruimte, maar veel is afhankelijk van de landelijke wet- en regelgeving ten aanzien van bv. stikstofemissie (bronmaatregelen).	Nee
13.6	<u>Weidevogelland en afschot</u> Een groot aandeel weidevogelland gaat verloren in de voorgenomen plannen. Naar uw inzicht wordt er in het PIP een matige en onvoldoende onderbouwde reactie op gegeven. Er wordt zo stelt u, door ons gesteld dat er voldoende weidevogelgebied overblijft en dat de nieuwe natuur een verzamel- en uitvluchtpunt is voor de weidevogels. Uw inzicht, mede gevoed door de jarenlange betrokkenheid en opgebouwde kennis, is dat door afname van de agrarische grond in het gebied, de overgebleven percelen intensiever gebruikt moeten worden om de voederwinning op peil te houden. Daarnaast verdwijnt er foerageergebied van de ganzen door de nieuwe natuur, hierdoor wordt naar uw verwachting de druk op de overblijvende agrarisch grond groter. Zoals door u genoemd onder punt 2 wordt er door u verwacht dat de ganzenpopulatie verder groeit. Dit zal volgens u leiden tot een verdere afname van de weidevogelstand in het gebied.	De afschotvergunning is niet relevant voor het PIP. Wij verwijzen u verder naar onze reactie bij 13.2.	Nee

Nr.	Zienswijze 13	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	U stelt dat het PIP verder niet ingaat op de gevolgen van afgifte afschotvergunning voor ganzen en andere schadeveroorzakende soorten. U verwacht dat door de voorgenomen plannen bepaalde soorten immers zullen toenemen en daarmee ook de schade aan landbouwpercelen.		
13.7	<u>Otter</u> Het plan laat zien dat de men de otter meer ruimte wil geven. U wilt graag weten op welke wijze de populatie beheersbaar gehouden wordt en welke toetsingscriteria daarvoor ontwikkeld worden.	De te nemen maatregelen kunnen een positief effect hebben voor de Otter. Op dit moment is er geen indicatie dat dit zal leiden tot een onbeheersbare populatie. Indien dit wel het geval mocht zijn zal binnen de wettelijke kaders een oplossing gezocht worden.	Nee
13.8	<u>Bodemdaling en veenweidevisie</u> Oxidatie en inklinking leiden volgens u tot bodemdaling. U stelt dat de agrarische sector hier ook last van heeft en wilt graag meedenken en meewerken aan oplossingen. Daarom bent u als agrarische sector ook betrokken bij de vervolgstappen rond de veenweidevisie die momenteel wordt uitgewerkt. Bij de agrariërs in het gebied bestaat de suggestie om meer te kiezen voor de oplossing van onderwaterdrainage. Naar uw inzicht heeft dit meerdere voordelen, voor de landbouw maar ook voor het tegen gaan van verdere bodemdaling en dus ook de wegzijging uit de natuurgebieden.	Wij waarderen dat u wilt meedenken aan oplossingen voor de beschreven problemen, maar deze onderwerpen zijn niet relevant voor het PIP. Binnen het PIP worden oxidatie en inklinking juist tegengegaan door peilverhoging.	Nee
13.9	<u>Handhaven van huidige peilbesluiten waterschap in het gebied.</u> U gaat ervan uit dat op de gronden welke niet omgezet worden naar natuur de huidige peilbesluiten gehandhaafd blijven, zowel nu als in de toekomst.	Het huidige peilbesluit is van toepassing op de in te richten gebieden. De ontwikkelingen op de omliggende percelen ten aanzien van het peil in combinatie met de maaiveldaling zijn geen onderdeel van dit plan.	Nee
13.10	<u>Economie en agrarische waarden</u> Het valt u op dat, wanneer u het PIP overziet, dat er geen aandacht wordt besteed en onderzoek is gedaan naar de impact op de agrarische sector. Een schade-loket en compensatie straalt niet uit dat er met een brede maatschappelijke analyse is gekeken naar de kosten-baten en de impact op de agrarische sector die van oudsher in het gebied werkt en woont. U wijst ons hierbij in het bijzonder ook op de vermindering van de agrarische waarde van	Aan het opstellen van het PIP is een uitgebreid gebiedsproces vooraf gegaan waarin de door u genoemde punten aan de orde zijn gekomen. Voor zover de economische schade aan de orde is wordt die financieel gecompenseerd. Indien dat niet tot tevredenheid heeft geleid of voor een omliggend bedrijf niet van toepassing is, staat de weg voor planschade open. Zie ook paragraaf 1.3.2.	

Nr.	Zienswijze 13	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	bedrijven rondom de nieuwe natuur. Volgens u ontbreekt een eventuele compensatie hiervan.		
13.11	<u>Productie rietland</u> In het gebied 'Muggenbeet' is op dit moment veel productie rietland aanwezig. In het plan is volgens u geen beschrijving opgenomen of na realisatie dit [areaal; red.] behouden blijft. Wanneer deze productierietlanden verdwijnen zijn een aantal ondernemers hun omzet en inkomen ook kwijt. Hiervoor is geen compensatie of schadeberekening opgenomen. U stelt dat er inrichtingsmaatregelen zijn getekend op percelen die regulier verpacht zijn zonder dat de pachter hiervan op de hoogte is gesteld, naar uw mening is dit niet correct. U stelt dat er in het inrichtingsplan wordt gesproken over rietteelt wat 1 keer in de 3 jaar gemaaid wordt. Naar uw mening en vanuit uw kennis is dat geen rietteelt meer. Volgens u is er sprake van rietteelt wanneer dit jaarlijks gemaaid wordt en gebruikt kan worden voor rietdekken.	Alles wat nu voor commerciële rietteelt verpacht is en waar dat nog aanvaardbaar is, blijft daarvoor ook beschikbaar en kan met de gewenste frequentie gemaaid worden. De betreffende locaties zijn in het PIP met een specifieke aanduiding opgenomen. Waar er sprake is van een bestemmingswijziging en/of het einde van de pacht is met alle eigenaren en pachters van die rietpercelen gesproken. Eigenaren of pachters van productierietland dat verdwijnt, zullen hiervoor schadeloos gesteld worden. De maaifrequentie die u aanhaalt geldt voor het natuurbeheer. Zie ook zienswijze 1 bij 1.0 en 1.3	Nee
13.12	<u>Schade en monitoring</u> U concludeert dat in het proces veel met modellen wordt gewerkt. Op basis van die modellen en door experts wordt dan een inschatting gemaakt van de toekomstige hydrologische situatie en natschade in en rondom het gebied. Op basis van deze gegevens worden mitigerende maatregelen genomen en worden afspraken met grondeigenaren gemaakt over afwaardering van gronden of schadevergoeding. Bij onverwachte natschade kunnen grondeigenaren zich bij het schadeloket melden. U verzoekt ons om transparant te zijn in monitoringsgegevens t.a.v. de hydrologische situatie in het gebied en in het aantal en de aard van meldingen bij het schadeloket. U ziet graag een terugkoppeling van deze gegevens in de genoemde overleggen. Als de komende jaren blijkt dat de natschade groter is dan van tevoren ingeschat, kan	Wij zijn openbaar met de monitoringsgegevens. Die zijn beschikbaar op de Atlas van Overijssel ==> Water ==> Meetnet grondwaterstanden natura2000 gebieden.	Nee

Nr.	Zienswijze 13	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	in deze overleggen bekeken worden of aanvullende mitigerende maatregelen nodig zijn. U stelt dat op dit moment in de agrarische sector veel onduidelijkheid is over de ontwikkeling van bestaande en nieuwe beleidsvelden. U stelt dat er bij u grote onduidelijkheid is wat de uitwerking van de stikstofplannen voor u gaat betekenen in het gebied en de Provincie Overijssel. Die onduidelijkheid zou ook bij ons bestaan. U stelt niet te weten op welke wijze gebiedsprocessen weer nieuwe vormen gaan krijgen. U vraagt ons vooral ook alert te zijn op de stroom van continue nieuwe plannen en processen. U ziet het ook als een rol en taak van ons om dit evenwichtig en verstandig te doseren en niet alles over te laten aan het wederom ontwikkelen van plannen. U roept ons vooral op om de integraliteit te borgen. Alleen dan kan een gebied vertrouwen op de Provincie Overijssel. U vermeldt dat dit bezwaarschrift niet dient als bezwaar 'tegen' de natuur. U schrijft: <i>'Nee, wij als 'agrariërs rondom de Wieden' zijn niet tegen de natuur, sterker nog, wij werken, leven, wonen en ondernemen al jaren samen met de natuur.'</i> Waar u stelt moeite mee te hebben is dat agrarische gronden worden omgezet naar natuur en dat daarbij alle agrarische activiteiten worden uitgesloten. Naar uw mening kunnen deze gebieden prima in gebruik blijven bij u als agrariërs. In overleg samen met de provincie/gemeente, Natuurmonumenten en/of Staatsbosbeheer kijkt u graag op welke manier u deze gronden kunnen blijven gebruiken. Dit versterkt de populatie weidevogels en komt de biodiversiteit ten goede. Daarnaast wordt hiermee de leefbaarheid van het gebied behouden. Dit zou volgens u een win-win situatie voor iedereen opleveren.	Wij hebben slechts beperkte invloed op de ontwikkelingen op Europees en rijksniveau, maar nemen uw ongerustheid voor zover dat kan mee in de gesprekken c.q. onderhandelingen daarover. Wij herkennen ons in de rol die u ons toedicht en die nemen we serieus. Zie zienswijze 2 bij 2.2. Zoals wij ook al bij zienswijze 9 onder 9.2 hebben aangegeven is er de mogelijkheid tot zelfrealisatie en dus in beheer blijven van de agrariërs.	

Nr.	Zienswijze 13	Reactie	Aanpassing PIP / MER nodig
	U stelt dat het inrichtingsplan, zoals deze nu voor ligt, een aantal miljoenen kost en dat ook het jaarlijkse beheer en onderhoud van deze gronden jaarlijks een grote kostenpost zal zijn. Volgens u kunnen deze kosten gedeeltelijk bespaard worden, wanneer er een goed en integraal overleg zal plaatsvinden tussen álle betrokken partijen en dus ook de zienswijze van de agrariërs wordt meegenomen. Tevens is naar uw mening nog niet geheel duidelijk hoeveel stikstofwinst dit inrichtingsplan gaat opleveren en of de doelstellingen, welke geformuleerd zijn in het inrichtingsplan, ook daadwerkelijk gehaald kunnen worden. De mening, kennis en ervaring van de 'agrariërs rondom de Wieden' zijn bij deze besluiten, volgens u, onmisbaar. U zegt er op te vertrouwen dat bovenstaande opmerkingen worden meegenomen in het vervolg. U zegt graag bereid te zijn tot een gesprek, mochten wij over de visie en uw reactie van gedachten willen wisselen.	Zie zienswijze 2 onder 2.2 Het is juist dat er onduidelijkheden en onzekerheden zijn ten aanzien van de stikstofwinst en het behalen van de doelen. Er zijn immers tal van factoren waar we geen invloed op hebben zoals klimaatveranderingen en wet- en regelgeving. Wij nemen dit voor kennisgeving aan.	
	Conclusie	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het PIP	

3 Ambtshalve wijzigingen

Wijzigingen Toelichting/Regels (T/R)		
Nr.	Aanleiding	Aanpassing
T1	In paragraaf 1.2 kwamen de drie deelgebieden "uit de lucht vallen". Daarom is een kleine tekstaanpassing opgenomen die de herkomst verklaart.	Onder het eerste figuur is een aangepaste tekst opgenomen (zie onder deze tabel). Cursieve tekst is nieuw of aangepast.
T2	In paragraaf 6.2 is bij "Natuurmonitoring ..." nog te expliciet verwezen naar het PAS.	De tekst in de paragraaf 6.2 is aangepast en meer gericht op stikstof.
T3	Redactionele onduidelijkheden in teksten.	Diverse tekstuele aanpassingen doorgevoerd zonder inhoudelijke gevolgen.
R1	Het was niet direct duidelijk dat er geen nieuwe parkeervoorzieningen, paden en wegen mogen worden aangelegd, terwijl ze wel als ondergeschikte functie worden genoemd. Pas bij de vergunningplicht (art. 3.5.1) wordt duidelijk dat het niet mag.	Bij de onderschikte functies 2 en 3 is het woord "bestaande" voorgevoegd.

Om de natuur veerkrachtig en weerbaar te maken tegen invloeden van buiten worden er maatregelen getroffen in het Natura 2000-gebied De Wieden. *De Wieden kent een onlosmakelijke relatie met het ten noordwesten gelegen Natura 2000-gebied Weerribben. Voor beide gebieden is namelijk het Beheerplan De Wieden en Weerribben vastgesteld. Dit beheerplan is kent 15 uitwerkingsgebieden. De volgende 3 uitwerkingsgebieden zijn opgenomen in dit Inpassingsplan:*

6. *Muggebeet (Moddergat / Valse Trog)*
9. *Verbinding Wieden-Vollenhovermeer*
10. *Duinweg Leeuwte*

~~In de Wieden worden drie nieuwe gebieden ingericht voor natuur en wordt een aantal verbeteringsmaatregelen binnen de bestaande natuur getroffen. De drie gebieden die als natuur worden ingericht zijn Muggenbeet, Verbinding Wieden-Vollenhovermeer en Duinweg Leeuwte.~~ *In deze drie uitwerkingsgebieden, die verder deelgebieden worden genoemd, worden gebieden ingericht voor nieuwe natuur en wordt een aantal verbeteringsmaatregelen binnen de bestaande natuur getroffen. Het plangebied met de drie deelgebieden is weergegeven in onderstaande figuur.* Binnen het deelgebied Muggenbeet is tevens het gebied Dwarsgracht-Jonen gelegen. Dit project is inmiddels al uitgevoerd en hiervoor is een separaat inrichtingsplan opgesteld en een m.e.r.-beoordeling uitgevoerd. Met het voorliggende provinciaal Inpassingsplan (PIP) wordt de bestemming veranderd.

Wijzigingen Inrichtingsplan/Maatregelenkaart/Verbeelding (I/M/V)			
Nr.	Aanleiding	Aanpassing	
V1	Een perceel stond in het PIP niet opgenomen als perceel waar rietsnijden nog mogelijk was, terwijl dit wel het geval is.	De aanduiding 'specifieke vorm van natuur – rietteelt' (sn-rt) is aangepast in het PIP. Het betrokken perceel is lichtblauw omrand op deze afbeelding.	

4 Aanpassingen n.a.v. de zienswijzen

Wijzigingen Toelichting/Regels/Bijlagen		
Nr.	Aanleiding	Aanpassing
R1	Zienswijze 8 bij 8.5: overgangsrecht	met dien verstande dat de bepalingen onder a, b en c niet meer van toepassing zijn vanaf: • 2 jaar na inwerkingtreding van het provinciale inpassingsplan, of • ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'wetgevingszone - overgangsrecht', ◦ 1 jaar na de aktepassering van de landinrichting, of ◦ 1 jaar na het besluit van de landinrichtingscommissie dat de landinrichting geen doorgang vindt, of ◦ anderszins de landinrichting nietig wordt verklaard.

5 Colofon

Deze Nota van Antwoord is opgesteld door de provincie Overijssel.

In afstemming met de gebiedspartners (waar nodig):

- Natuurmonumenten
- Waterschap Drents Overijsselse Delta
- Gemeente Steenwijkerland

Uitgave: provincie Overijssel

Datum: 8 september 2020

Inlichtingen bij

Contactpersoon: Cees Ortelee

Telefoon: 06 211 23 592

Email: natura2000pip@overijssel.nl

Onder vermelding van: De Wieden

Kijk ook op: www.overijssel.nl/natura2000procedures

Adresgegevens

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2

Postbus 10078

8000 GB Zwolle

Telefoon 038 499 88 99

Fax 038 425 48 88

www.overijssel.nl

postbus@overijssel.nl